A. 12. 452.

Ärikalender

1929

Lahkeks kingituseks ärisõpradele.

ENSV R. Kirjandusmuuseum
Ef 5103
RAAMATUKOGU

Jaan Jänese pudu- ja riidekauplus
Tarvastu Mustlal. 1928

E. HUNT TRÜKIKODA, VILJANDIS

Tarvastus ja ümbruskonnas on

Jaan Jänese

pudu- ja riidekauplus

ainuke sarnane, kus müügil kõik
—:— kaup vastavalt alalt. —:—

Täieliku ladu tõttu võimalik rahuldada igasuguseid nõudmisi — alates kõige odavamate sortidega ja lõpetades kal--:- lite luksusartiklitega -:-

A. 12.452.

Jaan Jänese pudu- ja riidekaupluse

kalender

P. 2725/28

1929

25 a. tegevuse juubeliks.

IV aastakäik.

Lahkeks kingituseks ärisõpradele.

Jaan Jänese pudu- ja riidekaupluse kirjastus

Tarvastu Mustlal. Telefon nr. 7.

Hääd uut aastat

kõigile ärisõpradele

soovib

Jaan Jänes

Uueks aastaks.

Uus aasta seisab ukse ees
Ja tahab sisse astu,
Ning igaüks, kel elu sees,
Peab wõtma teda wastu.

Ta tuhat terwitust toob,
Kätt sõbralikult annab
Uut lootust iga rinda loob
Mis tulewiku kannab.

Ka Jänes uue aastaga,
Teid terwitama tõttab.
Ja igal õnne soowima,
Ta igalsedes ruttab.

Et kosuks, kaswaks rahwajõud
Ja annaks wilja küli . . .
Et kurnaks maod siin wihm ei põu
Saaks täidet salw ja süli.

Ses soowis panen kokku käed:
Et, „**Õnne audku looja**“,
Meid hoidku wägewamad wäed
Kes kõige õnne tooja.

J. Jänes.

EAKT TÜ Fr. R. Kreutzwaldi nim. Kirjandusmuuseumi Arhiivraamatukogu 119148

25 aastat.

Kõigile lugupeetud ärisõpradele.

1929 a. veebruaris täitub sellest 25 aastat, kui hakkasin tegevust kaubanduse alal. Valisin omale riidekaupluse haru, sest selleks meelitas mind onu — tuntud, üle Eesti kõige suurema riideäri ja -lao omaniku M. Jänese eeskuju, kelle ettevõte asus Tartus, Kaubahoovis või nn. ringpoodide reas. See oli õnnelik algus, sest sääl võisin juba esimesest päevast päale tutvuda nende nõuetega, mis säeb üles ajakohane ja ülesande kõrgusel seisev äri. Veel kord, — see oli hää kool.

Aastate möödudes ja vilumuse omandades, tuli tahtmine omal jalal tegutsema hakata. Valisin selleks koduvalla — Tarvastu Väluste Tuulikul, kuhu 1918 aasta mais kaupluse avasin. See enam-vähem harilik maakauplus erines teistest omataolistest siiski tublisti ja leidis hääd poolehoidu. Kõige keerulisemal ajal — okupatsiooni päevil, sündis see ja kauplus püsis kuni 1920. aastani, kus tuleõnnetus ettevõtte lõpetas. Siis rentisin Tarvastu Kivilöövi, mida pidasin 1926. aasta alguseni Samal aastal asutasin Tarvastu Mustlale praegu se kaupluse. Kuid a s see on arenenud ja missuguse seisukoha see omab kohalikus kaubanduses, pole mul tarvis seletada, seda teab ju iga tarvastlane ja naabruse elanik. — Ütlen ainult oma parima tänu kõigile senistele ärisõpradele ja loodan, et hää vahekord ka edaspidigi meie vahel kestma saab.

Parimate soovidega eelolevasse aastasse minnes, tervitab kõiki tarvastlasi ja teisi ärisõpru

Jaan Jänes

Tarvastu Mustlal.

TARVASTU
ÜHISPANK
MUSTLA ALEVIS

Võtab raha hoiule ja maksab ajakohast kõrget protsenti, annab põllumeestele seemnevilja ja kunstpõllurammu ostmiseks laenu, diskonteerib veksleid, saadab raha igasse kodumaa linna ja alevisse ning toimetab kõiki panga- — — — — operatsioone. — — — —

Pank on avatud igal äripäeval — kella 10—2. —

Märkide seletus.

🌑 — noorkuu | ☽ — esimene veerand
🌕 — täiskuu | ☾ — viimane veerand

k=kell; m=minut; p=päev ja püha; s=sündinud, †=surnud. Päikese tõusu ja loojamineku märkimisel on tähendatud Tartu kellaaeg, et õiget kellaaega kohapääl kätte saada, tuleb juurde panna **Viljandis** 5 min., Pärnus 9 min.; Haapsalus 13 min. ja Kuresaares 17 min.

Päikese- ja kuuvarjutused.

1929 aastal on kaks päikesevarjutust.

Esimene täielik päikesevarjutus tuleb 9. mail ja on näha Afrika lõunaida nurgas, Madagaskaris, Sunda ja Filipini saartel ja Austraalia põhjaosas.

Teine rõngakujuline päikesevarjutus 1. novembril kell 10 kuni 15, ja on näha Kanada idarannal, Newfoundlandis, Lääne-Euroopas, Väike-Aasias ja Araabias.

Aastaaegade algus.

Kevade	algab	21. märtsil.
Suvi	„	21. juunil.
Sügis	„	23. septembril.
Talv	„	22. detsembril.

Riiklikud ja kiriklikud pühad.

Täielikud pühad, mil ametiasutused ning äriettevõtted sulutud, on järgmised: 1) 1. jaanuar (Uusaasta); 2) 6. jaanuar (Kolmekuninga päev); 3) 24. veebruar (Eesti iseseisvuse püha); 4) 20. veebruar (Palvepäev); 5) 29. märts (Suurreede); 6) 31. märts, 1. ja 2. aprill (Kevadpühad); 7) 1. mai (tööliste püha); 8) 9. mai (Taevaminemise püha); 9) 19., 20. ja 21. mai (Suvipühad); 10) 24. juuni (Jaanipäev); 11) 25., 26. ja 27. detsember (Jõulud).

Ametiasutustes lõpetatakse töö kell 12 järgmistel pühade eelpäevadel: 30. märtsil, 18. mail, 24 dets. ja 31. dets.

Näärikuu

**1 Teisip.	**Nääri päev**		19
2 Kolmap.			20
3 Neljap.			21
4 Reede.			22
5 Laup.			23
**6 Pühap.	**Kolmekun. p.**		24
7 Esmasp.			25
8 Teisip.			26
9 Kolmap.			27
10 Neljap			28
11 Reede			29
12 Laup.			30
13 Pühap.			31
14 Esmasp.			1
15 Teisip.			2
16 Kolmap.			3
17 Neljap	Tõnise p.		4
18 Reede			5
19 Laup.			6
**20 Pühap.			7
21 Esmasp.			8
22 Teisip.			9
23 Kolmap.			10
24 Neljap.			11
25 Reede	Paavli ümb. p.		12
26 Laup.			13
**27 Pühap.			14
28 Esmasp.			15
29 Teisip.			16
30 Kolmap.			17
31 Neljap.			18

Märkused.

Päikese	tõus	loojam.
1.	kell 9,02	kell 3,33
11.	„ 8,56	„ 3'48
21.	„ 8,45	„ 4,06

Tagajärjekam kokkuhoidmisviis on otstarbekohane kulutamine. — Kokku hoiab see, kes oma riide- ja pudukaubad ostab

Jaan Jänese kauplusest Tarvastu Mustlal.

Hääd kaupa võib odavalt müüa ainult see, kes seisab otses ühenduses valmistajatega — esimesejärgu suuräridega j. n. e., kuna kõik teised ainult tolmukloppijateks osutuvad, sest nad peavad rahvale müütama seda, mis juba ammu seisma jäänud, kõdunenud ja väärtuselt kõlbmatu. — Teraval ja tähelepanelikul silmal on kerge otsustada, mis ühe või teise kaupluse kauba väärtus. Seepärast on tarvis enne mõelda ja alles siis tegutseda. Kes kavatseb ostusid riide- ja pudukaupade alalt, kaalugu enne kõik võimalused järele.

Veebruar

II kuu
28 päeva

Küünlakuu

1 Reede		☽	19
2 Laup.	Küünlap		20
3 Pühap.			21
4 Esmasp.			22
5 Teisip			23
6 Kolmap.			24
7 Neljap.			25
8 Reede			26
9 Laup.	Või nädal	♋	27
10 Pühap.			28
11 Esmasp.			29
12 Teisip.	Vastla p.		30
13 Kolmap.	Tuhka p.		31
14 Neljap.			1
15 Reede			2
16 Laup.			3
17 Pühap.		☽	4
18 Esmasp.			5
19 Teisip.			6
****20** Kolmap.	**Palve päev**		7
21 Neljap.			8
22 Reede			9
23 Laup.		♌	10
****24 Pühap.**	**Iseseisv. püha**		11
25 Esmasp.			12
26 Teisip.			13
27 Kolmap.			14
28 Neljap.			15

Märkused.

Päikese	tõus	loojam.
1.	kell 8,24	kell 4,33
11.	„ 8,01	„ 4,57
21.	„ 7,36	„ 5,21

Kauba väärtus ja hind käivad käsikäes. — Mõõduka vahekasuga kaubeldes võib aga ka hääd kaupa odavalt müüa. — Selles võite tõenduda

Jaan Jänese riide- ja pudukaupluses Tarvastu Mustlal.

Meeste- ja naiste palituriiet; meeste ülikonna ja naiste kostüümiriiet kõige parematest vabrikutest, samuti sametit ja igasugust villast kleidiriiet moodsates värvides ning mustrites, leiate ainult **Jaan Jänese** riide- ja pudukauplusest. — Sääl on ka kõige rikkalikum valik villastest, vateeritud ja boy-tekkidest. — Müügil ainult kontrollitud kaup, mille väärtus kõigiti garanteeritud. — Kes oma raha ei taha asjata kulutada, ostku väärtuslikumat kaupa.

Moodsat riiet seljas kanda,
Ennast kõikjal maksma panda,
See on suurim kunst.
Kuidas seda teostada saan ?
Pole raske — **J**änes-**J**aan
Jagab lahkelt nõu ja juhatust.

1	Reede		16
2	Laup.		17
3	**Pühap.**		18
4	Esmasp.		19
5	Teisip.		20
6	Kolmap.		21
7	Neljap.		22
8	Reede		23
9	Laup.		24
10	**Pühap.**		25
11	Esmasp.		26
12	Teisip.		27
13	Kolmap.		28
14	Neljap.		1
15	Reede		2
16	Laup.		3
17	**Pühap.**		4
18	Esmasp		5
19	Teisip.		6
20	Kolmap.		7
21	Neljap.		8
22	Reede		9
23	Laup.		10
24	**Pühap.**	**Palmipuude p.**	11
25	Esmasp	Paastu-Maarja p.	12
26	Teisip.		13
27	Kolmap.		14
28	Neljap.	Suur Neljap.	15
**29	Reede	**Suur Reede**	16
30	Laup.		17
**31	**Pühap.**	**1. Ülest. p.**	18

Märkused.

	Päikese tõus	loojam.
1.	kell 7,09	kell 5,44
11.	„ 6,42	„ 6,09
21.	„ 6,14	„ 6,30

Iga üksiku kohus on hoolitseda, et tõuseks kogu rahva jõukus — Seepärast oldagu ettevaatlik ostudel ja kulutustel ning peetagu meeles, et parim ostukoht on

Jaan Jänese pudu- ja riidekaupl. Tarvastu Mustlal.

On kasulik meeles pidada, et hästi ja odavasti saab igasugust riide- ja pudukaupa ainult sarnasest kauplusest, kus suur läbimüük ja kõigiti asjatundlik juhatus. — On tarvis sooja pesu või villaseid silmkoe asju, nagu kampsuneid, jumpreid jne ; puuduvad akandel eesriided, siis ikka ja alati aitab teid Jaan Jänese kauplus, kus leiate kõik mis tarvis. — Kaup esimestest allikatest, värske ja vastupidav.

Kui on käes külmem tali,
Väljas praksub, ilm on vali —
Siis sa otsi, kus on Jänes . . .
Mis on tarvis iganes,
Tema annab lahkel käel,
Et võid sõita kelgumäel.
Külm ei tee siis põrmu liiga,
Sõida kas või otse Riiga . . .

**1	Esmasp.	**2. Ülest. p.**	19	Märkused.
**2	Teisip.	**3. Ülest. p.**	20	
3	Kolmap.		21	
4	Neljap.		22	
5	Reede		23	
6	Laup.		24	
7	**Pühap.**		25	
8	Esmasp.		26	
9	Teisip.		27	
10	Kolmap.		28	
11	Neljap.		29	
12	Reede		30	
13	Laup.		31	
14	**Pühap.**		1	
15	Esmasp.		2	
16	Teisip.		3	
17	Kolmap.		4	
18	Neljap.		5	
19	Reede		6	
20	Laup		7	
21	**Pühap.**		8	
22	Esmasp.		9	
23	Teisip.	Jüri p.	10	
24	Kolmap.	Markuse p.	11	
25	Neljap.		12	
26	Reede		13	
27	Laup.	Künni päev	14	
28	**Pühap.**		15	
29	Esmasp.		16	
30	Teisip.		17	

10 k. n.

Päikese	tõus	loojam.
1.	kell 5,43	kell 6,55
11.	„ 5,13	„ 7,17
21.	„ 4,47	„ 7,39

Kehval ajal on vähe raha, seepärast ärge ostke halba ja vähe vastupidavat, vaid hääd ja kõrgeväärtuslist kaupa, nagu seda müüb

Jaan Jänese riide- ja pudukaupl. Tarvastu Mustlal.

Suurem valik igasugust pudukaubast ja rätsepatöö tarvetest. — Kõige parem „Pääsukese" lõim igasuguses jämeduses. Kõiksuguseid voodririideid — lasting, parh jne.; vatt ja vateliin ning muud tarbed. Meeste ja naiste üliriiete **kraenahad** kõigis sortides. — Suurrätikud, parhrätikud ja harilikud päärätikud kõige mitmekesisemas valikus. Villased pää- ja kaelasallid; suur valik kindaid j. n. e. Mööbli- ja madratsiriie.

Kaupa osta, see teeb muret,
Ahastuses kas või sured . . .
Kuid — asi pole siiski hull,
Kuigi tuju näitab null . .
Otsi üles **Jänes-Jaan**,
Temal valmis õige plaan.
Annab odavalt ja hästi,
Nii kui vanast ajast kästi.

**1 Kolmap.	**1. Mai p.**		10 külvin.	18
2 Neljap.		☾		19
3 Reede				20
4 Laup.				21
5 Pühap.			9. külvinädal	22
6 Esmasp.				23
7 Teisip.				24
8 Kolmap.				25
**9 Neljap.	**Taevam. p.**			26
10 Reede	[Nigula p.	♍		27
11 Laup.				28
12 Pühap.			8. külvinädal	29
13 Esmasp.				30
14 Teisip.				1
15 Kolmap.		♎		2
16 Neljap.				3
17 Reede				4
18 Laup.				5
**19 Pühap.	**1. Nelip.**		7. külvinädal	6
**20 Esmasp.	**2. Nelip.**			7
**21 Teisip.	**3. Nelip.**			8
22 Kolmap.				9
23 Neljap.		☽		10
24 Reede				11
25 Laup.				12
26 Pühap.			6. külvinädal	13
27 Esmasp.				14
28 Teisip.				15
29 Kolmap.				16
30 Neljap.				17
31 Reede		☾		18

Märkused.

	Päikese tõus	loojam.
1.	kell 5,20	kell 8,03
11.	„ 3,56	„ 8,25
21.	„ 3,35	„ 8,45

Oma silm on kuningas! — Kes huupi toimib, kannatab kahju. — Enne kui mujalt osta'e, astuge sisse

Jaan Jänese riide- ja pudukauplusse Tarvastu Mustlal.

Kevade hooajaks on paljugi tarvis. — Arge käige ühest ärist teise, ega rikkuge omi närve, vaid astuge sisse **Jaan Jänese** kauplusse ja nõutage omale säält mis tarvis. — Valige! — batist, musliin, krepp ja kretong igas värvis ja mustris; kerged kleidiriided parimatest vabrikutest, meeste ja naiste kummist vihmamantlid — kõige odavamatest kõige kallimateni.

Kevad! Kevad! hõiskab suu . . .
Õitseb lill ja lehes puu,
Kõigest sellest aga vähe,
Õiget rõõmu ei saa näha
See, kel puudub riie uus,
Olgu ta või tähtis tuus.
Kui tal aga moodne muster,
Tulgu vastu päris köster, —
Kõik on sõbrad, austavad;
Ilu, tähtsust kiidavad.

1 Laup.			19	Märkused.
2 Pühap.			20	
3 Esmasp.			21	
4 Teisip.			22	
5 Kolmap.			23	
6 Neljap.			24	
7 Reede		5 külvinädal	25	
8 Laup.			26	
9 Pühap.			27	
10 Esmasp.			28	
11 Teisip.			29	
12 Kolmap.			30	
13 Neljap.			31	
14 Reede		4. külvinädal	1	
15 Laup.	Viidipäev		2	
16 Pühap.			3	
17 Esmasp.			4	
18 Teisip.			5	
19 Kolmap.			6	
20 Neljap.			7	
21 Reede		3. külvinädal	8	
22 Laup.			9	
23 Pühap.			10	
****24** Esmasp.	**Jaani p.**		11	
25 Teisip.			12	
26 Kolmap.			13	
27 Neljap.	7 magaja p.	2 külvinädal	14	
28 Reede			15	
29 Laup.	P. ja Paavli p.		16	
30 Pühap.			17	

Päikese	tõus	tooiam.
1.	kell 3,17	kell 9,05
11.	„ 3,09	„ 9,18
21.	„ 3,07	„ 9,25

Miks otsida seda kaugelt, mis lähedalt saadaval. Puudub teil kehakatte alal midagi — ootab teenistusvalmilt

Jaan Jänese pudu- ja riidekapulus
Tarvastu Mustlal.

Ei ole mõtet, teha kaugeid reisusid ja kibedal tööajal päevi viita, et mõnesugust ostu riide- või pudukauba alal teha. — Selleks on kohe juures **J. Jänes**'e kauplus ja pakub seda kõike, mis leiate linnas, kuid märksalt odavamalt. Mustlal kaubeldes on võimalik tagasihoida kulusid ja sedavõrra odavamalt müüa.

Ilusamal heinaajal,
Õitsva niidu haljal rajal,
Sõlmib sõprus noori. . .
Tingib varsti pulmaloori!
Et saaks pulmad ilusad,
Üle kõige kenamad,
Tarvis leida kaupmees Jänest,
Tema aitab kõigest väest,
Oma lahkest südamest
Pulmailuks igavest. .

Juuli — VII kuu, 31 päeva — Heinakuu

1 Esmasp.			18
2 Teisip.	Heina Maarja p.		19
3 Kolmap.			20
4 Neljap.		1. külvinädal	21
5 Reede			22
6 Laup.			23
7 Pühap.			24
8 Esmasp.			25
9 Teisip.			26
10 Kolmap.	7 venna p.		27
11 Neljap.			28
12 Reede			29
13 Laup.			30
14 Pühap.			1
15 Esmasp.			2
16 Teisip.			3
17 Kolmap.			4
18 Neljap.			5
19 Reede			6
20 Laup.	Eliase p.		7
21 Pühap.			8
22 Esmasp.	Mar.-Mag. p.		9
23 Teisip.			10
24 Kolmap.			11
25 Neljap.	Jakobi p.		12
26 Reede			13
27 Laup.			14
28 Pühap.			15
29 Esmasp.	Olevi p.		16
30 Teisip.			17
31 Kolmap.			18

Märkused.

Päikese	tõus	loojam.
1.	kell 3,12	kell 9,24
11.	„ 3,24	„ 9,15
21.	„ 3,42	„ 8,59

Suveilust ei tunne keegi täit rõõmu, kui pole ennast riietanud vastavalt soojale ajale. Selleks on tarvis külastada

Jaan Jänese riide- ja pudukauplust
Tarvastu Mustlal.

Kerged riided naistele—noortele ja vanadele, kõige odavamast kõige kallimani, samuti kõige mitmekesisemas värvivalikus ning igasuguses mustris; alati saadaval ilmuvad uudised. — Naiste suviriided on riidetööstuse imeks; et sellest õiget pilti pakkuda, peab olema ladu täielik ja ülevaatlik. Väikese kogukesega kuskil riiulinurgas ei maksa üldse arvestada. Peab olema riiuleid süldadega mõõta.

Meie ajal pole kerge
Moes ja kombes hoida järge.
Et võiks teiste kõrval seista,
Ennast lasta välja paista,
Siin on abiks kaupmees Jänes
Kes ei ole enam võõras...
Mis sul iial tarvis läheb,
Tema sulle ette säeb.

1 Neljap.		19	Märkused.
2 Reede		20	
3 Laup.		21	
4 Pühap.		22	
5 Esmasp.		23	
6 Teisip.	Kristuse selet. p.	24	
7 Kolmap.		25	
8 Neljap		26	
9 Reede		27	
10 Laup.	Lauritsa p.	28	
11 Pühap.		29	
12 Esmasp.		30	
13 Teisip.		31	
14 Kolmap.		1	
15 Neljap.	Rukki-Maarja p.	2	
16 Reede		3	
17 Laup.		4	
18 Pühap.		5	
19 Esmasp.		6	
20 Teisip.		7	
21 Kolmap.		8	
22 Neljap.		9	
23 Reede		10	
24 Laup.	Pärtli p.	11	
25 Pühap.		12	
26 Esmasp.		13	
27 Teisip.		14	
28 Kolmap.		15	
29 Neljap.	E. Joh. surm. p.	16	
30 Reede		17	
31 Laup.		18	

Päikese	tõus	loojam.
1.	kell 4,05	kell 8,37
11.	„ 4,26	„ 8,13
21.	„ 4,49	„ 7,47

Raha on raske teenida, kuid kerge väljaanda, seepärast vaadake, arvustage, kaaluge ja alles siis— otsustage. . . Parim ostukoht on

Jaan Jänese riide- ja pudukauplus
Tarvastu Mustlal.

Et sünnist riiet leida, selleks on tarvilik suur ladu rikkaliku valikuga. Eriti mitmekesine peab see olema naiste riide alal. — Ka kõige nõudlikumat suudab rahuldada **Jaan Jänese** kauplus, kus rikkalikum valik, kui kusagil mujal, — näit, flanell kleidi- ja pluuse-riidest; villasest musliinist moodsates värvides; pleegitud ja pleekimata pesuriidest kõigis sortides; käterätiku ja laudlinariidest jne. Tutvunege, siis tõendute ise.

Olgu noor, või olgu vana
Mees ehk naine, neiu kena,
Kõigil jatkub, mis neil tarvis,
Olgu kas või pagan sarvis . . .
Tahta ainult, siis on käes,
Mis veel vähe inimväes.

September

IX kuu
30 päeva

Mihklikuu

1	**Pühap.**		19
2	Esmasp.		20
3	Teisip.		21
4	Kolmap.		22
5	Neljap.		23
6	Reede		24
7	Laup		25
8	**Pühap.**	Maarja sün. p.	26
9	Esmasp.		27
10	Teisip		28
11	Kolmap.		29
12	Neljap.		30
13	Reede		31
14	Laup.	† ülendam. p.	1
15	**Pühap.**		2
16	Esmasp.		3
17	Teisip.		4
18	Kolmap.		5
19	Neljap.		6
20	Reede		7
21	Laup.	Matteuse p	8
22	**Pühap.**		9
23	Esmasp.		10
24	Teisip.		11
25	Kolmap.		12
26	Neljap.	Joan. õp. p.	13
27	Reede		14
28	Laup		15
29	**Pühap.**	Mihkli p.	16
30	Esmasp.		17

Märkused.

Päikese	tõus	loojam.
1.	kell 5,22	kell 7,18
11.	„ 5,42	„ 6,46
21.	„ 6,00	„ 6,16

Kes vihkab ennast ja oma rahakotti, see külastab kauplusi-ärisid juhuslikult. Kes aga teadlik selles, mis tal tarvis ja kuidas toimida, see astub sisse

Jaan Jänese riide- ja pudukauplusse
Tarvastu Mustlal.

On teil tarwis triikpesu (meestele), sukke-sokkisi — siidist, floorist, puuvillast jne; või jälle puudub kaelasall — neid leidub siidist ja muust odavamast materjalist, nii meestele kui naistele. Eriti ilusad kerged rätikud siidist, satäänist, batistist ja villased— kõige ilusamad koe- ja värvimustrid. Rikkalik valik käekottidest — rediküülidest igas värvis. Ja lõpuks veel kõik pudukaup, mis selle mõiste alla üldse käib.

Hoia raha! — see on tarkus!
Kaugel jäägu tühi nõrkus...
Mida omal iial ostad,
Toimi hästi — ise kostad:
Nõu on hää, parem plaan —
Odavamalt müüb Jänes-Jaan.

1 Teisip.		18	Märkused.
2 Kolmap.		19	
3 Neljap.		20	
4 Reede		21	
5 Laup.		22	
6 Pühap		23	
7 Esmasp.		24	
8 Teisip.		25	
9 Kolmap.		26	
10 Neljap.		27	
11 Reede		28	
12 Laup.		29	
13 Pühap.		30	
14 Esmasp.		1	
15 Teisip.		2	
16 Kolmap.		3	
17 Neljap.		4	
18 Reede		5	
19 Laup.		6	
20 Pühap.		7	
21 Esmasp.		8	
22 Teisip.	Kaasani Maarja p.	9	
23 Kolmap.		10	
24 Neljap.		11	
25 Reede		12	
26 Laup.		13	
27 Pühap.		14	
28 Esmasp.		15	
29 Teisip.		16	
30 Kolmap.		17	
31 Neljap.	Usupuhastuse p.	18	

Päikese	tõus	loojam.
1.	kell 6,15	kell 5,48
11.	„ 5,40	„ 5,18
21.	„ 7, 3	„ 4,54

Tervis on kallim, kui kõik muu vara — hoidke seda! Selleks on tarvis vastu niisket ja külma aastaaega hästi riietuda **Jaan Jänese pudu- ja riidekaupluses Tarvastu Mustlal.**

Valmisriided kõige paremast materjalist ja oskusliste tööjõudude poolt valmistatud, võimaldavad ruttu ja hästi riietuda. Kohapääl on see esimene sarnane algatus, mis loodetavasti väärilist hindamist ja tähelepanu leiab. Tarvitajale tuleb **valmisriiete** ostmine odavam ja tulusam, kui ise tellides. — Kultuurilmas lööb ikka enam ja enam läbi valmisriiete tarvitamine. Et tarvitajale vastu tulla, on kaosa- või järelmaks võimaldatud. Jääb ainult soovida, et kasutataks võimalust hästi ja odavalt riietuda.

Kui sul elu tuska teeb,
Puudub kuub või püks,—
Tea, kus ärielu keeb
Riided saada number üks;
Kaupmees Jänes Mustlal.

November

XI kuu
30 päeva

Talvekuu

1	Reede	Pühade p.	19
2	Laup.	Hingede p.	20
3	**Pühap.**		21
4	Esmasp.		22
5	Teisip.		23
6	Kolmap.		24
7	Neljap.		25
8	Reede		26
9	Laup.		27
10	**Pühap.**	Märdi p	28
11	Esmasp		29
12	Teisip		30
13	Kolmap.		31
14	Neljap.		1
15	Reede		2
16	Laup.		3
17	**Pühap.**		4
18	Esmasp.		5
19	Teisip.		6
20	Kolmap.		7
21	Neljap.	Leem. Maarja p.	8
22	Reede		9
23	Laup.		10
24	**Pühap.**	Surnute p.	11
25	Esmasp.	Kadri p.	12
26	Teisip.		13
27	Kolmap.		14
28	Neljap.		15
29	Reede		16
30	Laup.	Andrese p.	17

Märkused.

	Päikese tõus	loojam.
1	kell 7,29	kell 4,26
11.	„ 8,51	„ 4, 3
21.	„ 8,13	„ 3,46

Talv ei olegi nii külm, kui keha katab riie, mis ostetud
Jaan Jänese riide- ja pudukaupl Tarvastu Mustlal.

Talveks kasukat või mõnda teist suuremat riiet valmistades, olgu mureks, et päälisriie saaks tugev ja vastupidav, aga ka ilus ja kõigiti meeldiv. Päälisriie täidab neid nõudmisi siis, kui ta on paremast vabrikust. On tingimata vajalik, et sarnast ostu mitte juhuslikult ei toimitaks. Enne kõike muud aga tutvunege **Jaan Jänese** kaupluse kaupadega. — Sääl leiate samuti talveks hääd ülikonna- ja kostüümiriiet, alates odavast ja lõpetades kalliga, nii kuidas kellegi jõud kannab. Vastupidamise eest vastutus.

Tahad saada kaupa hääd —
Tead sõber, kuhu lääd.. ?
Kaupmees Jänes ootab sind—
Ole mureta kui lind...

1 Pühap.			18
2 Esmasp.			19
3 Teisip.			20
4 Kolmap.			21
5 Neljap.			22
6 Reede	Nigula p.		23
7 Laup.			24
8 Pühap.			25
9 Esmasp.			26
10 Teisip.			27
11 Kolmap.			28
12 Neljap.			29
13 Reede	Lutsina p.		30
14 Laup			1
15 Pühap.			2
16 Esmasp.			3
17 Teisip			4
18 Kolmap.			5
19 Neljap.			6
20 Reede			7
21 Laup.	Tooma p.		8
22 Pühap.			9
23 Esmasp.			10
24 Teisip.			11
****25 Kolmap.**	**1. Jõulu p.**		12
****26 Neljap.**	**2. Jõulu p.**		13
****27 Reede**	**3. Jõulu p.**		14
28 Laup.	Süütalaste p.		15
29 Pühap.			16
30 Esmasp.			17
31 Teisip.	Silvester.		18

Märkused.

Päikese	tõus	loojam.
1.	kell 8,33	kell 3,33
11.	„ 8,46	„ 3,16
21	„ 8,57	„ 3,25

Jõulude eel —siis on peremehel ja perenaisel palju muret. — Need kaovad uduna päikese ees, kui astute sisse
Jaan Jänese pudu- ja riidekaupl. Tarvastu Mustlal.

Ainsam ja õige jõulukink, eriti kehval ajal, on midagi riietuse alalt, o lgu siis riide, või mõne muu tarbe näol. See teeb vähemagi kingi puhul tuju hääks ja rõõmsaks. — Kinkida on soovitav ainult seda, mis on tululik ja kasuks igapäevases elus Jääb aina soovida, et see arusaamine läbi lööks ja alatiseks kombeks jääks.

Armsad on need jõulupübad —
Worstist täituwad me kehad;
Saia, püülileiba sööme,
Ahnel sõõmul õlut joome . . .
Ristaliwiln ka seisab laual,
Mida pole saadud kaual, kaual . . .
Et on käes nüüd pidupäewad,
Lapsed end ka ritta säewad . . .
Nendesilmad jõulupuul, —
Ei nad püsi mingil muul . . .
Olgu noor ehk olgu wana.
Jõulupüha kõigil kena.
Üle kõige saanisõit
Kirikusse — see on wõit . . .

Laadad.

Tähendus: Laupäeval, pühapäeval ja pühadel laata ei peeta, vaid järgneval äripäeval. Petseris on iga kuu 1-sel ja 15-mal laat. Laura alevis iga kuu 10-mal ja 25-mal. Irboska jaama juures iga kuu 20-mal ja Vana-Irboska alevis iga kuu 21-sel. Rootovo vallas iga kuu 5-mal. Tallinnas hobuste laat 2 korda kuus pühap. peale 1. ja 15 p.

Jaanuaris: 2 Krüüdeneris. 7 Võrus, Orgital. 9 Kapu Kikeveres. 10 Suure-Jaani alevis. 12 Koerus. 15 Võlupes, Jõgeval, Laekveres 2 p. 17 Koluveres. 20 Missul. 21 Mehikoormas. 22 Imavere-Päial, Türil. 23 Rasinal, Haapsalus, Valgas. 24 Paides, Jõelehtmes. 30. Nissis.

Veebruaris: Kuu esimesel kolmap. ja neljap. Pärnus. 1 Viru Roelas 2 p, Massu Kõmsil, Kallastel 2 p. 2 Kilingi-Nõmmel, Raplas, Pornuse'. 3 Maasi Liiglasmal, Keblastes, Jõgeval 4 Võrus. 5 Narvas 2 p., Tõrvas, Aliku Oisus. 6 Oru Linnamäel. 8 Elvas 10.—11 Rakveres. 10 Raasikul, Keinas, Soonistes, Antsla alevis, Räpinas 11 Põltsamaal. 12—13 Tapal. 14 Tamsalus. 15 Paldiskis, Lähtrus. 16 Viljandis 8 p. 17 Tartus, Kernu Haibal. 18 Rakkes, Nina külas. 19 Paides 20 Varbolas, Missul, Ravila Kosel, Vasknarvas. 21 Muhus, Valgas. 22 Mustvees 23 Maasi Tagaveres. 25 Võrus 8 päeva, Lihulas. 26 Võõbsus. 28 Viljandis 2., Audrus, reede enne Vastlapäeva.

Märtsis: 1 Jõgeval, Kärdlas, Ristil, Keavas 2 Nabalas 3 Jõhvis 2 p, 4 Kiviloos, Võhma alevikus. 5 Kirblas, Leisi Metskülas, Simuna-Sallas. 8 Antslas, Kuristal. 8—9 Tumalas, Iisakus 2 p. 9 Viru-Jakobil 2 p. Petseris, Hageris, Emmastes. 10 Valgjärvel, Haapsalus, Vatlas, Laeval, Kõos, Vändra Suurjõel, Puhjas. 12 Võrus, Hellamaal, Amblas ja Ardus, Põltsamaal reedel enne 15 märtsit. 14 Mustjalas, Imavere Käsukonnal. Vaimastveres, Kodijärvel, Mõisakülas. 15 Raplas, Maasi Rannakülas Rannus. 18 Keilas, Kastnas, Viru-Nigulas, Sangastes, Järva-Jaanis. 18—19 Kallastel. 20 Kuresaares, Missul, Märjamaal, Avinurmes, Sadalas, Türil, Jüril. 21 Väike Ulilas. 22 Albus. 23 Leisi alevis, Valgas, Varnjas 24 Laekveres 2 p., Mõras. 25 Voldis. 26 Kärgula Sulbil, Vana Pranglis Vihterpalu Puunal, Ru-tikveres, Võlla-Kihlepas, Vahastus. 28 Paides, Kellamäel 2 p, Valgutal, Kloostri Kaseperes. 31 Mustvees.

Aprillis: 1 Juurus Pindil. 2 Alajõel, Antslas, Põlgastes. 5 Harkus. 6 Taeblas. 8 Vaivaras 2 p., Roopakas, Kastre Võnnu Suitsul Tamsalus 9 Elvas. 10 Sauel, Loona vallas ja Ellamaal. 11 Pati Nurmeotsal. 12 Kapu Kikeveres, Võrus 13 Torgus, Petseris, Kärlas 14 Hummulis, Ninakülas, Kooreverel. 15 Kuusalus, Kihelkonnal, Rakkes, Sarus 16. Voltveti Keremal. 17 Karulas, Tapal. 18 Tarvastus. 19 Kilingi-Nõmmes. 20 Kuresaares 23 Võrus. 24 Vastseliinas. 25 Koongas, Kabalas. 26 Suure-Jaanis, Jõgeval 27 Petseris, 27—28 Narvas. 28 Rakveres 2 p, Abja-Paluojal. 29 Valgas, Viljandis ja Tartus Lihavõtte neljapäeval. 30 Kärgu alevikus,

Mais: Kuu esimesel kolmap. ja neljap. Pärnus. Ristipäeva nädala teisip algades Leisis riiete laat 7 p., 2 Mõnistes, Tõrvas, Vändras, Räpinas. 3 Lellel. 3—4 Nuustakul. 5 Haapsalus, Järvakandis. 7 Mõisakülas, Põlvas. 9 Häädemeestel, Uue-Antslas. 10 Põltsamaal, Rõngus 12 Antslas, Võrus, Oisus. 14 Holstres, Karilatsis. 15 Kuresaares. 16 Paides. 18 Sangastes. 22 Võõbsus. 23 Valgas 28 Petseris.

Juuuis: 1 Rasinal. 2 Türil. 5 Viljandis 2 p. 8 Raplas. 9 Antslas. 10 Hageris. 12 Paides. 13 Voltveti Keremal. 16 Tapal. 18 Jõgeval, Kilingi-Nõmmes. 20 Põltsamaal, Järva-Jaanis, Mustvees, Kaarma Suuremõisas riiete laat 10 p. 21 Võrus. 26 Viljandis 2 p., Tamsalus 26 ja 27 Rakveres 2 p.

Juulis: Kuu esimesel kolmap. ja neljap. Pärnus. 1 Haapsalus, Vana-Karistes, Valgas. 3 Paides 4 Tartus. 7 Petseris 8 Taageperas. 10 Tarvastus. 12 Mõisakülas. 15 Karksis. 18 Tõrvas. 23 Kuresaares 10 p. 24 Võrus.

Augustis: 1 Paides 2 22 Pärnus. 3 Elvas. 7 Holstres. 10 Kuresaares. 12 Vana-Võidus 15 Tuhalaanes 18 Loodis. 23 Valgas. 24 Tapal 25 Võrus. 25 ja 26 Narva-Jõesuus. 26 Mõisakülas, Paides. 28 Petseris. 28—29 Rakveres. 30 Antslas. 31 Helmes, Uue-Vändra Suurejõel.

Septembris: 1 Suure-Kõpus. 2 Suure-Jaanis, Kaarlis. 5 Viljandis 2 p, Saugas 6 Vastemõisas. 7 Hummulis, Vana-Karistes, Tamsalus. 8 Olustveres, Halliste Pornusel 9 Puiatus. 10 Kilingi-Nõmmes, Rutikveres, Kärstnas. 12 Tapal, Türil. 13 Kolga-Jaanis, Valgas. 14 Oisus. Kuresaares. 15 Abja-Paluojal, Jõgeval. 17 Räpinas 2 p., Uusnal. 18 Sangastes. 19 Mustvees. 21 Rõuges, Orajõel. 23 Keilas, Tartus, Sürgaveres, Järvakandis, Paides. 27 Võrus. 25 Vana-Suislepal. 26 Tallinnas. 27 Kuusalus, Põlvas. 28 Toril, Kuresaares, Vana-Põltsamaal. 29 Karksi-Nuias, Haapsalus.

Oktoobris: Kuu esimesel kolmap. ja neljap. Pärnus. 1 Päri mõisas. 2 Tõrvas, Mõisakülas, Vana-Vändras 4 Baltiskis, Kuivajõel 5 Kabalas, Lihulas. 5—7 Narvas. 6 Jõhvis 2 p. 7 Viljandis 2 p., 8 Tapal, Pukas. 10 Valgas, Imaveres. 11 Riidajal. 12 Tartus, Vastseliinas. 13 Võrus. 14 Kilingi-Nõmmes, Petseris. 15 Rakveres 3 p., Avinurmes. 16 Leebikus, Karulas. 17 Otepääl 2 p. 18 Kuresaares, Suure-Jaanis, Antsla alevis. 20 Uue-Antslas, Vana-Tänassilmas. 21 Haapsalus. 23 Moisekatsis, Kõos. 24 Laatres 26 Võrus. 28 Taageperas, Järva-Jaanis. 31 Sindi Lodjal.

Novembris: 2 Paides, Vändra Suurejõel. 5 Antslas 7 Valgas, Elvas. 10 Jõgeval 11 Võrus, Viljandis 2 p. 12 Kuresaares. 14 Tartus. 15 Põltsamaal. 21 ja 22 Tamsalus. 24 Paides, Mustvees. 25 Türil. 29 Võrus.

Detsembris: 1 Abja-Paluojal, Räpinas. 3 Tapal, Valgas. 4 Rakveres. 8 Viljandis 2 p. 10 Mõisakülas, Kilingi-Nõmmes. 10 ja 11 Narvas 2 p. 12 Vana-Vändras, Järva-Jaanis 14 Antslas. Reede enne 16 detsembr. Põltsamaal. 15 Jõgeval, Võrus 16 Türil. Kuu kolmanda nädala kolmap. ja neljap. Pärnus. 18 Paides 19 Jõhvis 2 p 20 Haapsalus 28 Valgas.

Kuulge imet!

Poiſid piſike pillid pöske:
Löbuſat lauluhäält nüüd töſike!
Laske kuulda kauniſt kaja
Üle Eesti riigi raja . . .
Et meil wabadus on toodud —
Iſeſeiswus majja loodud. —
Et on mööbas wanad walud
Mõiſa põldel paiſtmas talud —
Paiſtmas paljud hoonte harjad,
Wäljadel on kenad karjad.
Karjaſtel ka ſiidi ſukka,—
Ega ſelleſt ilm läe hukka . . .
Jäneſel neid mitmed moodi —
Mine waatama Muſtla poodi.
Sääl on ſadat ſorti ſukke
Mitmet karwa ſiidinukke;
Sääl wõib wiibi, aega wiita,
Näed, kus riiet mitu riita;
Sääl on kalewit ja ſitſi,
Mitmet moodi ilupitſi.
Tuhat ſorti tuliuued;
Kindlad, kõwad, wihmakuued,
Ja ka palju hauapärgi,
Igal a'al wõib tulla järgi.
Kaup ſääl paiſtab nagu päike,
Hind on alaliſelt wäike.
Mis ſääl Jänes wõtab anda,
Wõid ſa julgelt koju kanda.
Jänes annab riide ſelga,
Ei ſiis enam külma pelga . . .
Olgu naiſed, wõi ka mehed,
Kõigile ta annab ehet.
Kui ſa pead röömſaid pühi,

Siis ſa poodi ſisſe rühi . . .
Neiud ſaawad kena kleidi,
Mis ei ſeiſa mitte weidi.
Jänes tahab lahkelt ſoowi —
Ütleb: tehke korra proowi,
Oſike riiet teiſeſt poeſt,
— Ehk küll ammu läinud moeſt —
Küll ſiis warsti aſi tahe,
Saate näha kui ſuur wahe.
Teistel ülikallid hinnad,
Käi wõi läbi mitmed linnad,
Marka kümme ehk ka wiis,
Teistel küünar kallim ſiis.
On ju palju ſeda nähtud,
Mõnegagi proowi tehtud . . .
Enne ei ſaa targaks keegi,
Kui ta küllalt proowi teegi.

* * *

Suured ſakſad Suiſſleſt toowad,
Wooru wägewamad wõtawad,
Hoolſad Holſtreſt ſiia ſõitwad,
Loodiſt lopſakamad jõudwad,
Riumaſt rikkamadki puha,
Toowad oma ostu-kaha,
Wäluste ja Saarekülа,
Ka ei waata üleõla;
Muſtla muidugi on wõtmas,
Kiireſt poodi ſisſe tõtmas;
Üllendſt ei jää ka ükſi,
Ostab paremagi pükſi;
Pikru pistab peenemadki,
Ämmuste ei hätwinegi,
Kuresſaare kuulſam kuuleb.

Wana-Sõber.

Tarwastu-Holstre sõda.

Lookene minewikust.

Ärmasõda — ? Kus? Kunas? Mis jutt see on! Nii wõõrasteleb-küsiteleb noorepõlwe inimene, kui ta kuuleb kõnelust Ärmasõjast. Wanemapõlwe inimesed, need muigawad tähendusrikkalt ja kinnitawad, et sarnane sõda — Ärmasõda — on tõepoolest ikka kunagi olnud. See oli äge kokkupõrge, mis umbes 55 aastat tagasi Tarwastu—Holstre piiril, Ärma talu lähedal mägedes aset leidis. Umbes 55 aastat tagasi nimelt sellepärast, et pole korda läinud kindlaks teha, mis aastal just sõda sõditi — kas 1872—73, wõi kogunisti 1871 aastal. Andmete kogumisel on nimetatud kolme märgitud aastat.

Üldiselt seab teda rahwasuu ühendusse ühe loodusnähtusega, suurejoonelise taewa punetamisega, mis olnud 1871 a. 23. jaanuaril (w. k. j.). Pool taewa ulatusest punetanud kui määratu tulelõõsk. See kohutaw-ilus nähtus awaldanud rahwale sügawat mõju ja annud põhjust mitmesugusteks ennustusteks. Kui siis aasta wõi kaks hiljem Holstre ja Tarwastu poiste wahel suur „sõda" toimus, siis ühendati taewa punetamine sellega. Kui sõja käiku ja sündmusi kirjeldaw laul wabritseeriti, siis käis üks salm järgmiselt:

Kas teate, mis see tähendas,
Et talwel taewas punetas?
Ta põles nii kui tulewärk —
See oli Ärmasõja märk . . .

Mõnikümmend aastat tagasi oli see „sõda" Tarwastus, Holstres ja ümbruskonnas elawaks kõneaineks. Jseäranis suurustasid holstrelased oma wõimu ja wäega, s. t. Holstre jäi „sõjas" wõitjaks. Meie päewil kuuleb temast weel harwa ja noortel pole sellest „ajaloolisest sündmusest" suurt aimugi. Kui omapärane juhtumine, millest rahwal teatud mälestused ja muljed, olgu käesolewad read tema jäädwustamiseks.

Enne kui „sõja" käiku ja sündmusi puudutame, märgime

ära tema põhjused. Siin olid nimelt tüdrukud mängus. — Tarwastu—Holstre piiril asub suur Ärma talu ja weski, kus tol ajal oli 4—5 täiskasvanud tütart ja kõik ihaldatawad iludused. Loomulikult käis poisse-kawalere laialt kokku. Jseäranis tihedalt liikusid aga Holstre ja Tarwastu omad. Sääl on loodusliselt ilusad mäed, kus laupäewiti ja pühapäewiti mõnus oli pillerkaari pidada. Muidugi kogunes ka mujalt tüdrukuid ja nii lõõdi wahel tantsu mitmekümne paariga. Kõige paremini tantsinud aga Ärma talu tütred... Poiste wastastikkuses wõistluses tekkis mõnigi konflikt ja arusaamatus. Kord, arwatawasti küll 1873 a. heinaajal, wõttis üks wahejuhtumine õige terawa kuju. Ja selle tulemuseks oli „sõda." Järgmisel laupäewa õhtul tuli mägedesse Tarwastu ja Holstre poissa ebaharilikult rohkel arwul. See oli hoolsa organiseerimise järeldus. Juba alul wõis märgata teatud pinewat meeleolu. Kummagi walla poisid eralduśid gruppideks, kajasid wäljakutsed ja wastastikused mõnitused. Tantsuhimulised tüdrukud jooksid laialt ja poistel ei jäänudki enam muud üle, kui kas wõi ajawiiteks jõudu katsuda.

See kujunes „sõjaks" — labinguks kahe poole wahel, millest kummagilt poolt umbes 30 poissi osa wõttis. Ei puudunud ka „ülemjuhatajad" — tarwastlastel „kindral" Legru ja holsterlastel — n. n. Peedi-pääluk. (Kuidas nende tõelised nimed, pole tähtis.) Relwadeks olid kaikad ja kiwid. Lahing algas Ärma mägedes ja näitas juba alul holsterlaste tuntawat ülekaalu. Tarwastlased olid sunnitud taganema kuni Ärma taluni. Kuid ka siingi ei suutnud nad positsiooni pidada ja tõmbasid oma „wäe" üle jõe, suundudes Tarwastu Mõnnastekülasse. Agarad holsterlased energiline Peedi-pääluku juhtimisel ei annud aega mõtlemiseks, weel wähem taganemiseks „täies korras" ning löid tarwastlaste read segamini. See oli umbes Asuri talu aia kohal, kus seisukord niiwõrd kriitiliseks läks, et kindral Legru oli sunnitud oma kasukat aiale wiskama ja jooksma, mis jalad wõtsid.

Tarwastlased põgenesid otse kabuhirmus. Üks nendest oli warjule pugenud Asuri talu ahju. Räägitakse, et see olnud kindral Legru ise, kuid wõib olla oli see mõni muu. Lõpuepisoodiks tuleb pidada kindral Legru kasuka purustamist.

Selle toiminud Peedi-päälik ühes mõne abilisega. See õieti ongi ainuke raskem wigastus „sõjas". Ainult ükskud, keda kiwi wõi kaigas tabanud, said mälestuseks muku, wõi jälle mõne kriimustuse kukkumisel.

Ei wõi öelda, et wahekord Tarwastu ja Holstre poiste wahel halwaks oleks jäänud — seda kogunisti mitte. Peagi lepiti jälle ära ja käidi koos pillerkaari pidamas — simmanil tantsu uhtumas.

„Sõja" kohta walmistas luuletaja Aadu Reinwald, kes Tarwastu walla Ilissa talus peremeheks oli, pika laulu, mis „Ärmasõja laulu" nime all laialt tuntud. Laulul oli ka wiis ja teda lauldi meelsasti nii Tarwastus kui Holstres, aga ka mujal. Wanematest inimestest oskawad weel paljud seda laulu.

Järgnewalt awaldame selle laulu, kuid paar salmi lõpust ja mõni rida eespool, ei kannata trüimusta, need peab wälja jätma. Olgu ta siin kui mälestus „sõjast", kus Tarwastu ja Holstre seisid waenulikke pooltena wastamisi.

Ärmasõja laul.

Meil kõlas kõrwu sõjahääl,
Mis peeti Holstre piiri pääl . . .
See sündis hilja mete a'al,
Sääl Ärma talu karjamaal.
See kindral Legru Tarwastust,
On näitnud omn wägewust —
Kui kutsus nelikümmend meest,
Ta kokku oma kõla seest.
Siis Peedi-päälik Holstre poolt
On tublisti ka kannud hoolt!
Kui mõllas õues sõjamäng —
— — — — — — —
Kui astus polk siis üle jõest,
Ju kuuldus „hurra" Holstre mäest,
Käsk' Peedi-päälik pilduda,
Sääld oma poisse kiwega.

See oli kawaluse wiis,
Ja nagu rahet sadas siis . . .
Küll järjest alla mägedest . . .
Ning kindral Legru taganes.

Lahing Ärma laudani neid ai *)
Sääl uuest wastu pandud sai.
Ja sõditi nii kangest sääl,
Et heli helkis taewa pääl . . .

Nii kaua nad sääl sõdisid,
Ja wastastikku wõitlesid . . .
Siis wiimaks wõitis Holstre hulk,
Ning taganes weel Legru polk.

See kindral Legru suuresi wäest,
Läks jookstes üle Ärma jõest —
Ja Peedi-Jaan ta kannul käis,
Nii kaua kui ta wähe wõis.

Kui Peedi-Jaan pea järgi sai,
Siis kindral kaska **) maha ai,
Ja wiskas Asuri aia pääl —
Jaan wõttis teda tuhaks teha sääl.

Siis Peedi-Jaan läks tagasi,
Kus Ärma preilid magasid . . .
Kisk ***) akna maha käraga —

— — — — — — — —

* * *

Kas teate, mis see tähendas,
Et talwel taewas punetas ?
Ta põles nii kui tulewärk . . .
See oli Ärmasõja märk.

---

*) ai = ajas.
**) kaska = kasuka.
***) kisk = kiskus.

Kewadel.

Kuule wennas, mis sul wiga,
Tule räägi minule!
Ära waata nukralt wälja
Tühje mõtteid mõlguta!
Lähme lustil, päike wäljas —
Linnud rõõmsalt lendawad;
Meile räästas kaugelt rändas,
Ilust laulu laulab ta!
Pane täna raamat kinni:
Olgu täna mängupäew!
Lähme ruttu; palli wõta!
Teised juba mängimas.

Uued mõõdud.

Uus aasta toob uued mõõdud — alates 2 jaan. 1929. hakkab meil maksma meetrimõõdustik. Igapäewase elu ja tegewusega arwestades wõiks seda järgmiselt wäljendada: werstade asemele tulewad kilomeetrid, süllad wahetuwad meetritega ja tolli asemel loeb sendimeeter. Seda pikkusemõõtude kohta. Õõnesmõõtudest kaowad toop, wakk jne., kuna nende asemeel maksma hakkawad liiter, dekal, hektoliiter jne. Raskusmõõtudest loobume senistest leeſikatest puudadest, kaaludest jne. Edaspidi kaalume grammiga, kilogrammiga jne.

Muidugi toob mõõtude wahetamine palju pahanduſt kaasa, kuid sinna pole midagi parata — käll ajajooksul omandatakse ka kogemused. Kogu maailm on meetrimõõdustikule ära läinud ja ainult wähestes maades püsiwad erimõõdud. Meie seniſed mõõdud on wana Wene pärandus, kuna Wenemaa isegi juba meetrimõõdustikule ära on läinud. Ei ole sellepärast mingit mõtet ainuüksi Eestil selleſt weel kinni pidada, mis mujal juba ammu kõlbmatuna ära heidetud. Mõõtudes teisteſt maadeſt erineda, see wõib rohkem pahanduſt ja aruſaamatuſt tekitada, kui need wõimalikud ſekelduſed seda wäärt on, mis mõõtude wahetamine kaasa toob. Asja selgitamiſeks ja tarwiliku abi ſaamiſeks toome siin ära kolm wõrdlewat tabelit, mis aitawad selgitada wanade ja uute mõõtude wahekorda.

Meetri ja Vene mõõtude vôrdlus.

Meetrimõõdud on Eesti Vabariigis sunduslikud arvates 2. jaan. 1929. a.

Raskusmõõtude võrdlustabel.

Kilogrammid (kg) puudades, naeltes ja solotnikkudes

Kilogr	umbkaudne		täpne
	puud	nael	sol	naelad
$\frac{1}{2}$	—	1	21	1,22096
1	—	2	$42\frac{1}{2}$	2,4419284
2	—	4	$84\frac{3}{4}$	4,8838568
3	—	7	$31\frac{1}{4}$	7,3257852
4	—	9	$73\frac{3}{4}$	9,7677136
5	—	12	20	12,2096420
6	—	14	$62\frac{1}{2}$	14,6515704
7	—	17	9	17,0934898
8	—	19	$51\frac{1}{2}$	19,5354272
9	—	21	94	21,9773556
10	—	24	40	24,4192840
20	1	8	81	48,8385684
30	1	33	25	73,257852
40	2	17	65	97,677136
50	3	2	9	122,09642
60	3	$26\frac{1}{2}$	—	146,515704
70	4	$10\frac{7}{8}$	—	170,934988
80	4	$35\frac{3}{8}$	—	195,354272
90	5	$19\frac{3}{4}$	—	219,773556
100	6	$4\frac{1}{4}$	—	244,19284

1	gr.	umbes	$22\frac{1}{2}$	dooli		
2	„	„	45			
5	„	„	1	sol.	$16\frac{1}{2}$	dooli
10	„	„	2	„	33	„
20	„	„	4	„	66	„
50	„	„	11	„	69	„
100	„	„	23	„	42	„
200	„	„	46	„	84	„

Naelad ja puudad grammides ja kilogrammides

Naelad	umbkaudne		täpne	
	kg	gramm	kg	gramm
$\frac{1}{2}$	—	205	—	204,7562
1	—	410	—	409,51241
2	—	819	—	819,02482
3	1	229	1	228,53723
4	1	638	1	638,04964
	2	048	2	047,56205
6	2	457	2	457,07446
7	2	867	2	866,58687
8	3	276	3	276,09928
9	3	686	3	685,61169
10	4	095	4	095,1241
20	8	190	8	190,2482
30	12	285	12	285,3723
puud				
1	16	380	16	380,496
2	32	760	32	760,992
3	49	140	49	141,488
4	65	520	65	521,984
5	81	900	81	902,480
6	98	280	98	282,976
7	114	660	114	663,472
8	131	040	131	043,968
9	147	42	147	424,464
10	163	800	163	804,96

$\frac{1}{8}$	nl.	umbes	51,2	grammi
$\frac{1}{4}$	nl.	„	102,4	„

Kilogrammide ümberarvamine naeladeks ja puudadeks.

m	Vene nl.	Vene sol.	Vene doolid	Kilogr	Vene pd.	Vene nl	Vene sol.	Kilogr.	Vene pd.	Vene nl.	Vene sol.
	—	—	—	—	—	—	—	**100**	**6**	**04**	**19**
1	—	—	**22,5**	**1**	—	2	42	200	12	08	—
2	—	—	45	2	—	4	85	300	18	13	—
3	—	—	67,5	3	—	7	31	400	24	17	—
4	—	—	90	4	—	9	74	500	30	21	—
5	—	1	16,5	5	—	12	20	600	36	25	—
6	—	1	39	6	—	14	63	700	42	29	—
7	—	1	61,5	7	—	17	09	800	48	34	—
8	—	1	84	8	—	19	51	900	54	38	—
9	—	2	10,5	9	—	21	94	**1000**	**61**	**02**	—
10	—	**2**	**33**	**10**	—	**24**	**40**	2000	122	04	—
20	—	4	66	11	—	26	83	3000	183	06	—
30	—	7	03	12	—	29	29	4000	244	08	—
40	—	9	36	13	—	31	72	5000	305	10	—
50	—	11	69	14	—	34	18	6000	366	12	—
60	—	14	06	15	—	36	60	7000	427	14	—
70	—	16	39	16	—	39	07	8000	488	15	—
80	—	18	72	17	1	1	49	9000	549	17	—
90	—	21	09	18	1	3	92	10000	610	19	—
100	—	**23**	**42**	19	1	6	38				
200	—	46	85	**20**	**1**	**8**	**81**				
300	—	70	31	**30**	**1**	**33**	**25**				
400	—	93	74	**40**	**2**	**17**	**65**				
500	1	21	20	**50**	**3**	**02**	**09**				
600	1	44	63	**60**	**3**	**26**	**50**				
700	1	68	09	**70**	**4**	**10**	**90**				
800	1	91	52	**80**	**4**	**35**	**34**				
900	2	18	94	**90**	**5**	**19**	**74**				
1000	**2**	**42**	**41**								

1 tonn — 61 pd. 2 nl. 1000 gr. — 1 klgr. 0,1 gr. — 1 decigr.
„ — 1000 klgr. 100 „ — 1 hektogr. 0,01 „ — 1 centigr.
1klgr. — 1000 gr. 10 „ — 1 dekagr. 0,001 „ — 1 milligr.

Õõnesmõõtude vôrdlustabel.

Liitrid toopides ja pangedes			Toobid ja panged liitrites		
	umbkaudne	täpne		umbkaudne	täpne
Vedel-ainetele			**Vedel-ainetele**		
1 liiter	$\frac{4}{5}$ toopi	0,81305 tp.	1 toop	$1\frac{1}{4}$ liitr	1,2299 ltr
10 liitrit / 1 dekal	$\frac{4}{5}$ pange	0,81305 pg.	1 pang	$12\frac{1}{4}$ „	12,299 „
Kuiv-ainetele			**Kuiv-ainetele**		
1 liiter	$\frac{1}{3}$ karn	0,30489 karn	1 karnits	$3\frac{1}{4}$ liitrit	3,2798 ltr
2 liitrit	$\frac{3}{5}$ „	0,60978 „	1 külimit	13 „	13,1192 „
10 liitrit / 1 dekal	$\frac{3}{4}$ külim	0,76 25 klm	1 setverik	$26\frac{1}{4}$ „	26,239 „
			1 Riiavakk	$66\frac{1}{2}$ „	66,4100 7 „
10 liitrit / 1 dekal	$\frac{1}{3}$ setver	0,38112 setv	1 tünder	6 setver	157,434 „
20 liitrit / 2 dekal	$\frac{2}{3}$ setver	0,76224 setv			
50 liitrit / $\frac{1}{2}$ hektol	$\frac{3}{4}$ Riia-vakka	0,7523 Riiav			
100 liitrit / 1 hektol	$3\frac{4}{5}$ setver	3,8112 setv			

Pikkusmõõtude võrdlustabel.

	Umb-kaudne	Täpne		Umb-kaudne	Täpne
$\frac{1}{2}$ mtr	1 küünar	0,93738 küün	1 küünar	$\frac{1}{2}$ meetrit	0,5334 meetr.
1 „	$1\frac{1}{3}$ arssinat	1,40607 ars	1 arssin	$\frac{7}{10}$ „	0,7112 „
1 „	3 jlg. $3\frac{1}{2}$ tolli	3 jalga 3,37 t.	1 jalg	$\frac{3}{10}$ „	0,3048 „
2 „	1 süld	6 jlg. 6,7402 t.	1 süld	2 „	2,1336 „

Öömaja.

Luulejutt igapäewasest elust.

Rahu oli rändamas ja tahtis reisiwäsimuseſt weidi puhata, milleks öökorterit otsis. Kui ta eſimeſe maja ukſele koputas ja oma ſoowi awaldas, wastati:

„Siin pole ſinule aſet. Alles hiljuti üüriſid ſiia Riid ja Täli omale korteri ning wõimata weel ſinule küljeaſet anda.“

Järgmiſeſt majaſt, kuhu Rahu ſiſſelaſkmiſt palus, wabandati, et ſääl on korteris Ahnus ja Ihnus ning ſeega ruumipuudus ſuur... Nõnda wäſinult edaſi rännates kohtas ta kedagi reiſijat, kellele oma kurba lugu kurtis ja palus, kas ſee ei teaks korterit juhatada.

„Kullakallis ſõber“, wastas küſitaw, „ſiin ei ole ſulle päämarju juhatada. Näiteks ſee ilus ſuur maja ſääl, kus aſuwad Kurjus ja Kadedus, need juba ſulle korterit ei anna, ja nii on lugu kõikjal. Edaſi ſääl — näed — elab Omakaſu, kes weel sõgedam — ei wõta temagi ſind wastu. Ei tea ſulle midagi hääd juhatada ega ſoowitada...“

Rahu tõttas tühjale põllule, et lageda taewa all öömaja pidada, aga parajasti, kui ta istet tahtis wõtta, tuli tormates Tuul ja ütles, et ſee olla tema eluaſe... Kurwal meelel rändas Rahu edaſi.

Wiimaks tuli Lootus hüpates wastu. „Noh, nüüd ometi on õnne, ſee mu hää tuttaw ja sõber, ega ſee mulle öömaja ei keela“, mõtles Rahu.

„Kuhu ſa rändad sõber?“ küſis Lootus.

„Otſin öömaja, aga kuſagilt ei leia; ole hää mees ja wii mind oma korterisſe“, palus Rahu.

„Aga sõber, mul pole eneſelgi kohta, kuhu pää wõiks panna; olen kord siin, kord ſääl ja waheſt lendan ka üles tähtede riiki, ſeſt minul on tiiwad ja kui ſa tahad, tule minuga ühes...“

Lootus wõttiski Rahu eneſega kaaſa ja nad lendaſid läbi

ſinimere edaſi ilmlõpmatuſe ſügawuſes ja otſiſid omale õõmaja. Aga mida kaugemale nad edaſi jõudſid, ſeda rahutumaks nad ſaid, ſeſt tähteilmad et peatanud, ei andnud pilgukeſiki aega õõmaja ſaamiſeks. Rahu arwas paremaks tagaſi pöörata, ſeſt tal tuli meelde, et rahwaſtelitt peab ſuuri rahuiſtanguid Genfis, eks temalt ole wõimalik õõmaja ſaada. Lootuſega ſeltſis Genfi jõudes, tormas Rahu kohe ſuurde konwereniſi ſaali ennaſt eſitama ja õõmaja paluma. Sääl wastati kohe, et praegu weel ruumi ei ole, kannatagu, kuni ſelleks ehitatakſe maja.

Rahu lendas Lootuſega ſeltſis edaſi, edaſi üle metſa ja mägede, kuni nägi paika, kus palju ristiſid reas ſeiſid. Ühe pääle oli kirjutatud „Hinga rahus“ ja ſääl ligidal üks wärske lahtine haud. „Waata sõber Lootus, ſiin leiame õõmaja“, ütles Rahu ja ta laotas omad tiiwad õnnelikult laiali ja lendas alla hauda, õeldes: „Maailmas ei leia Rahu mujal õõmaja, kui hauas.“

Mõistatus.

Mind leiad terwe ilma ſeeſt,
Mul wäga mitu nime;
Sind warjan tuule tormi-eeſt,
Teen walguſt ka, kui pime.

Ka ſulle minu teinepool,
On armas ſeltſiline,
Mis hällis juba ema hool
Sul andis armſa nime.

Kui sõnajärke mõlemaid.
Sa wõtad kokku ſeada
Siis ſaab küll ſulle ſedamaid
See wiimne oſa teada.

J. K.

Seletus tulewa aastaſes kalendris.

Mis on Tarwastus' palju?

Tarwastus on tarkuſt palju,
Kadeduſt ka kaunis küllalt.
Kuressaares kuulſuſt palju,
Pahanduſt ka ei puudu.
Ämmuſtes on häädust palju,
Nurinaid ja nukruſt ſiski . . .
Mõnnastes on mõnda mõnu,
Põllud paremad ſääl paiſtmas . . .
Wäluste oli wägew küllalt—
Wireleb nüüd wihma päraſt!
Wihm töi palju wiletſuſt —
Rikkus rikkaſt Riuma rada
Paiguti töi palju paha . . .
Suisles palju ſudakaida,
Kehakamaid kiiſa-räkſe . . .
Muſtlas palju pagariſi,
Kentſakamaid kingiſeppi,
Räbedamaid rätſepaidki . . .
Kaupluſi on kaunis palju . .
Sinna Jänes jääda ſuutis —
Riiderulle ribiſtama . . .
Odawasti oſtjal andma.
Palju teiſteſt paremaida
Ehtekangaid iluſaida.

Laimajale.

Sõber, kas on ſinul aimu,
Et ſa tõstad teiſeſt laimu.
Teiſe ſilmis näed ſa pinda
Oma palki ſa ei hinda.
Enda ukſeeſiſt pühi —
Ära teiſe au ſa rühi.
Enda puuduſt püüa aita
Enne, kui läed teiſt ſa laitma. J. K.

Jõulud tulewad.

Widewik walitseb metsawarjus. Täiskuu naeratab jõe kohal, noore jää peeglist, oma saledat kuju silmitsedes. Weidikene eemalt kostawad haamri löögid. Kuugi waatab sinnapoole. Ligemale minnes, tunneme kogust hõbedase habemega Pakase ära, kes terwe öö on jõge tinutanud. Praegu on ta jääaugu kallal ametis, mida ta hoolega kinni naelutab, tasakest inimest kirudes, et nad ta kätetööd rikuwad. Korraga, nagu oleks tal töö lõpule jõudnud, tõitab ta kiirel sammul mäest üles — otsekohe Kuuse talu poole.

„Peaks jeda walget waipagi naelutama, et ta mitte nii ruttu ära ei kaoks".

Tänawasse jõudes wiskab käbe wana hõbedased naelad seljast maha ja paneb haamri wälkuma Wares, kes teibas üles ärkas, sai ehmatusega häälekrambid. Juba on wanakesel ka säälgi töö walmis ja ta ruttab kaewu juurde. Ta waatab mõttes üle salwe kaewu põhja, kust kerkiw aur Pakase habeme weel pikemaks wenitab.

„Ei maksa täna siia ronida: on aga teine sügaw. Aeg on ka hiline. Tarwis õige wäsimust puhata".

Sellejuures waatas ta hommiku poole. Uks lõksatas. Pakane puges puu warju. Kuuse talu peremees tuli wälja waatama, mis ilm teeb; kas heinte järele wõib sõita.

„On aga täna külm, mis külm on! Wist pani kõik jõe kinni. Ometi wiimaks saab jõest üle", lausus peremees tuppa astudes. Pakasel oli häämeel, et temagi inimestele häädi wõib teha ja waatas kartlikult päikese tõusu poole. Jällegi oli lõksatust kuulda. Peremees ja sulane läksid hobuseid ette panema. Oli tarwis pühade heinu tuua: eks loomalgi ole parem tundmus, kui pühade heinad pruukostina sõime ilmuwad. Wäike naksatus oli kuulda. Pakane poeb parajasti läbi mulgu sametikarwa metsa poole, oma samblataresse, tõusiwa päikese ilmumisel.

Paar kitsast joont õuewärawast wälja minnes ja silma-

piiril kokku sulades, tunnistawad, et Kuusetalu omad on metsa söitnud.

Täna on jõululaupäew. Kuusetalu perenaine küürib niisuguse usinusega, et mustus ilma sõnalausumata oma korteri peab jätma. Keskhommik hakkab liginema ja töö usina perenaise käte all hakkab ka ots-otsaga kokku sulama. Kõik ümber on nii waikne, ainult tasast solinat on kuulda. Wälke pere on alles waiba all.

Perenaise kõrw on wist midagi iseäralikku kuulnud, sest silmad tõusewad üles ja waatawad naerul woodi poole: wäike Kusti liigutab! Juba tuleb waiba serwa alt nudipää nähtawale. Sellejärele lendab waip kõrwale ja Kusti seab end istukile. Ta waatab oma ümbruskonda ja wiimaks jääb silm woodijalutsisse peatuma: Kiisu on ennast kerasse tõmba ud ja laseb oma ühetasast kontserti kuulda. Kusti käed kiigutwad nagu harilikult iga hommikul kiisu poole, haarawad ta kinni ja seawad sülle istuma. Kusti wõtab waiba serwa ja mähib oma igapäewase seltsilise selle sisse, nii et ainult pää ja saba ots nähtawale jääwad. Käekene silub suure õrnusega kiisu pääd; laul köweneb ja saba ots lööb takti. Kustil tuleb tahtmine seda wehklemist takistada, ja hakkab teise käega saba tipust kinni. See just kiisu arwamise järele kõige meeldiwam ei olnud ja korraga kostab näul näul Kustil jääb imestusega suu lahti; kust see tuleb: kui ühe otsa pääle wähe wajutad, siis see nii wägewasti suu pääle mõjub.

„Kusti, Kustil Ära kiisule haiget tee", kuuldus ema hääl: „Lase ta parem lahti ja tule woodist wälja".

„Ega ma haiget ei tee! Katsusin muidu natike sabast".

„Sabast ei tohi kassi kinni wõtta: ta jääb siis lolliks".

Kusti laseb sõnakuulelikult kassi lahti ja ronib woodist wälja. Nüüd seab ta nagu kolmeaastane mees kunagi, ennast püsti ja waatab kuidas ema käte all töö lõpule hakkab jõudma. Weel kord tõmbab ta wäänatud nuustiga põranda üle ja ongi walmis Perenaine waatab ringi, kuhu õige wäike pojuke on jäänud? Pojuke aga teeb põrandale ilusaid jalamudeleid, mis emale just meele järele ei ole.

„Kuule sa päntajalg, kuhu sa ronid? Katsu, et sa ruttu ära tuled".

„Tahan hobu kapi juuleſt".

„Hobu too päraſt! Tule läheme nüüd köökil" ütles perenaine oma tööd üle ſilmitſedes.

Köögis on tegemiſt küll: tee kollaſt ſaia, tee worſta, tee pühade kooka ja ſiis weel muid ſuupiſteid. Kes teab, ehk tuleb mõnigi Kuuſetalusſe külaliſena, ſiis peab ka ſelle tarwis ette walmiſtama.

Wäike Kusti ſilmitſeb ſiin uudishimuga ſeda pühade kraami, iſeäranis mooſipotta. Kusti on kui nõiutud: ta näeb ainult mooſipotti ja ſelle maguſt ſiſu. Juba on Kustil käed, ſuu ja ka riided oma wärwi muutnud. Kusti on nii waimuſtatud, et ümbruskonna täiesti unuſtab. Aga oh õnnetuſt, kui keegi kõige kallimal ajal pääle juhtub...

„Kusti, küll ſa aga pahuraks lähed! laſe nüüd need mooſipotid rahule jääda! ſa waata miſſugune ſa oled — köik riided ja ſuu oled ſa hukka määrinud. Kuluks ſulle õige niiſuguſe töö eeſt wähe kibedat teha. Noh, ruttu, poti juureſt minema!"

„Ega ſaanud weel midagi — muidu natuke sõrme otſaga katſuſin".

„Tule nüüd ära! — ei tea, mis pahanduſt ſa ſääl weel wõid ära teha. Mine parem otſ kiiſu üles! Kes ſedagi teab uskuda..."

„Pahanduſt ma täna ei tee", ütleb Kusti ja läheb kaſſi otſima.

Kusti läheb külma kambri poole ja näeb — uks paokile. Ei tea, kes ſääl peaks olema? Eks Kusti waatab järele. Ta teab, et kiiſu ſagedaſti ſeda paika waatamas käib, kui ta iſe. Üle läwe astudes, jääwad Kusti ſilmad kui naelutud maguſa koogi wirna pääle peatama. Sääl on neid nii palju, et Kusti oma kõhule täiesti ülekohut teeks, kui need puutumata jätaks. Päälegi on need weel mooſiga pakſult üle määritud... Juba ongi üks kadunud: ſee üks maitſes nii hästi, et teine ka weel järele läheb. Juba tahab ta kolmandat wõtta, kuid korraga, mis ſee on? Üks kõbistab nurgas. Kusti waatab uuriwalt pimeduſesſe: ennäe, tema seltſimees ka ſiin — ſee õgib parajaſti kõige paremat weworſti. Sääl juures on ta nii rahulik. Kustil tuleb äkitſelt mi-

dagi meelde:

„Ema, ema! kaſs ſindel, ſõõb osſil"

„Mis ſa ütleſid?"

„Sii ſahwlis kaſs ſõõb osſil"

„Miks ſa ſiis wälja ei ajanud?" küſib perenaine lähwele ilmudes.

„Ma läksin..."

„Mis ma läksin? Tubli keretäis kuluks teile mõlemile ära. Aga kes tahab nüüd niiſuguſe asja pääle aega raiſata. Kõtt! kõtt! wälja! Ja ſina niiſamuti! Ei wõi neid lapſi ka kuhugile ſaata ega jätta, ikka on nad ſul pahanduſeks ees," sõnas perenaine külma kambri uſi kinni tõmmates. Kusti ſaadeti nüüd ette tuppa. Ema tõi küna ka ſinna, et ſaiapätſiſid walama hakata. Kusti waatab harmuſes pääli, kuidas ema ſuure ruttuga toimetab, nii et pea aurab. Pätſ, pätſi järele tulewad lauale nähtawale, kus ema nad weel munaga üle määrib. Need omandawad nii iluſa wärwi, et ſuu wett jooksma hakkab... Aga ſääl paistab peaг musta tera. Kusti arwamiſe järele need õiged asjad ei ole, ja kahtlus langes kohe läikiwa mundriga prussakate pääle.

„Ema, ema! plusſakas on ſaia ſees!"

„Prusſakas? Ei prusſakaid ſääl juba küll ei ole — need on roſinad."

„Oſinad, oſinad" — kordab Kusti mõttes; need wõiwad küll hääd asjad olla, ega ema neid muidu leiwa ſiſſe ei pane.

„Kas oſinad maguſad ka on?" küſib ta.

„On küll".

„Kas katſu ka wõib?"

„Laſe nüüd olla! ära mine oma musta näppudega leiba ſorima, päraſt ſaab muidugi!" Kusti katſub katſub „päraſt" ettekujutada, aga ſee näib liig kaugel olewat. Need roſinad omandawad Kusti ſilmis niiſuguſe kuju, et tahtmine oleks nüüd juba katſuda. Ema tõmbab ſüſa koldeſſe. Kusti mõõdab weel kord enda ja leiwa wahet ja roſinas ongi nagu maaſikas wäikſeſſe ſuhu kadunud.

„Roſinad on päris hääd!"

„Kas juba jällegi kallal käiſid? Mis ſa tahad niiſuguſele

üteldal Mine parem siit sinna akna alla pingi pääle ja waata, kas teised heinakoormatega tulewad!" Kusti läheb akna alla. Eemalt kaugelt tuleb terwe lumemeri silma pimestawa läikega wastu. Õhk on nii puhas, nii läbi paistew, et kõige kõrgema puu ladwast terwe maailma wõiks ära näha. Ka wareski tahaks midagi üteldа, aga oma kohmetusega on ta sõnad ära unustanud ja ainult kanged kummarduised tulewad nähtawale. Warblased kibawad hunikus purukasti juures, et säält midagi leida— aga, mis tühi, see tühi. Ja mõnigi lendab eemale aga wäheke aja järele on nad jällegi tagasi. Kõht urisebl Ja kui ta urinat järele ei jäta, siis peab tahes ehk tahtmata tema soowisid täitma. Kusti silm jääb metsa serwale peatama, kust hobune haljendawa heinakoormaga nähtawale tuleb.

„Ema, heinad tulewad"!

„Kust nad siis õige tulewad" küsis perenaine, kui nägi, et tööga hakkas lõpule jõudma.

„Näe, säält metsa ääleşt."

„Wõi metsa ääreşt", jatkas perenaine, häädmeelt tundes, kui pojukesega jälle sõnakest sai wahetada.

„Isa hobu tuleb ees. Näe, mis lohilised okşad need heinte pääl liiguwad?"

„Need on jõuluwana witsad, et wallatumaid lapsi karistada," ütles perenaine naerul.

„Ema, kas jõuluwana meile ka tuleb"?

„Ei, meile ta küll wist ei tule: Kusti on ju hirmus paha poiss."

„Aga nüüd, kui ma hää laps olen, kas siis tuleb?"

„Siis ehk ta tuleb!"

Kusti nägi nüüd, kuidas hobused õuewärawast sisse tulid ja kuuri alla kaduşid. Mõne aja pärast ilmus isa, look ja rangid käes, hobune oheliku pidi järel, kaewu juurde.

„Kuule Jüri", kostis läbi akna tuppa: „Kui ära joodad,

wiska hallile heinu ette ja pane kaeru ka matiga molli otsa sisse, siis säe saan korda! Kella kolmeks katsume kiriku poole nihkuda.

Kustil oli nüüd nii hää meel, et kõik kodus on, ja jooksis, mis jalad wälguwad mööda puhast põrandat.

Kella suurseier näitab juba, et aeg kolmele on jõudnud. Peremees on juba walmis: suur kasukas seljas; ribm autab, et hõlmad sooja mitte wälja ei laseks; suured weesaapad on paksult tõkatiga ja raswaga sisse määritud, nii et nad Kusti silmis toreda läike omandawad. Ta ootab perenaist, kellel riidessepanemisega ikka rohkem aega läheb kui temal; ja waatab oma pojukest, kes waguši ukse pääl seisab.

„Kas wahel hakkama ei saa?" küsib peremees, kellel aeg näis igawaks minewat.

„Warsti, warsti! Oota natuke! Wa' üle tee Kata on ikkagi palitu kitsa teinud. Ütlesin küll: laiem olgu, ega ma mõni noorik enam ole. Ah sa pime—pidin kindad ära unustama".

„Walmis! Aga wat' pidin unustama: saia-leiba wõtan ka ligi, wiin õige külakakku saunarahwale — pole ju teest kaugel."

„Kuule ometi, aeg juba minna, aga sa mässad pääle sääl — jääme muidugi ukse taha".

Perenaine kobistas juba köögis ja mõne silmapilgu järele oli ta leiwaga läwel; sellejuures peatas ta pilk pojakese pääl, kes koju pidi jääma.

„Noh, Kusti, nüüd jääd sa koju ja ole ikka hää laps; saunaema tellin sulle nitkauaks seltsiliseks!"

Kusti waatas ja waatas kuni pisarateni. Kui teised läwe poole omad sammud põõrasid, pääsid ta häälepaelsd wallale ja wesi—see tuli eşialgul tulkade kaupa, aga wiimaks muutus wooluks, mis lõppeda ei tahtnud.

„Noh mis sul on?" küsib ema ümber põõrates.

„E-e-ma m-m-aa tahan ka tulla!"

„Ei-ei Kustikene, ära nuta midagil Wäljas on ilm wäga külm—sa pead täna sellepärast koju jääma. Kui kullerkupud õit-

sewad, küll siis sa ka söidad. Ja ära nuta midagi!"

„Noh, mis sin nii kaua seisame, ega tema oma pilli sin ikkagi järele ei jäta; parem läheme minema!" ütles peremees. Kusti hakkas weel suurema hooga nutma.

„Kusti ole nüüd hää laps, ära nuta nüüd ühtegi. Kui tagasi tulen, küll siis toon sulle magusaid sai. Ära nüüd nuta!" tröösti ema ja kuiwatas pisaraid, mis kuidagi lõppeda ei tahtnud. Peremees, kelle kannatus lõppema näis, käratas:

„Ei tea, mis sääl nii kaua mängida. Kuule poiss, kui sa sääl oma joru ei lõpeta, siis ma tahan õige waadata, kuhu see näpakas jäi. Wõi muud ei saagi, kui kuula ainult sinu kisa!"

Isa ähwardust kuuldes põgenes Kusti hirmuga ahju taha woodi, kust täkk aega weel nuuksumist kuuldus. . . Kellahelin kuulutas, et kirikulised teel olid.

Waikus. Imelik tundmus asus Kusti südamesse. See on kõik nii hää, nii magus. . . Tuba täidab iseäralik walgus, mis aknast ojana sisse woolab. Kusti läheb tasahiljukesti akna juurde seda walgust waatama. Korraga. . . mis see on? Külm õhk hakkab ikka rohkem ja rohkem tuba täitma ja waigu lõhnagi on tunda. Kusti waatab ümber ja näeb: üks mees palli habemega ja niisuguste lahkete silmadega, et tärkaw argtus alanema hakkas.

„Kustil" Kui palju pehmust oli selles sõnas. Kusti ei olnud ilmaski nii tiusasti oma nime kuulnud.

„Kusti", jätkab wanamees edasi: Kas sa ka häälaps oled olnud?"

Kusti ei wasta. Kustil on nagu häbi, et ta ülekohut on teinud. Kusti lubab südames hääd teha.

„Ja ma näen," ütles wanamees, „et sul on hää süda, mis paljugi hääd wõib teha. Sellepärast meeldetuletuseks: ära tialgi loomale wiga tee, waid tee aina hääd. Ja kui näed, et linnud wäljas külma ja nälja pärast wärisewad, siis wii neile ikkagi toitu, et neil talwel meel rõõmsam oleks. Trahwiks, et sa liig maias oled, (sellejuures näitas jõulumees käega kuuse pääle, mille okstel käänlad ja ponksid olid) annan maiusasju sulle wä-

mehe kui teistele. Siin on üks raamat, mille järele õpi ilusasti lugma. Siin on weel sulle üks ratsu ja ülikonna ning paliturite, mis ostetud Jaan Jänese kaupluseſt Mustlal."

Kõik need asjad ladus Jõulumees lauale. Ülejäänud wiskas kotiga selga, et edasi minna.

„Ja laps, ole nüüd ikka hää, siis tulewal aastal saad weel rohkem. Jumalaga nüüd!"

Nüüd pääsis ka Kusti sun lahti:

„Jumalaga, jumalaga, jõulumees!"

„Jõulumees jah," kuuldus ema hääl. „Kusti, küll sa aga täna oled raske unega, ma ajasin tükk aega. Und nägid wist!? Noh, tule nüüd woodist wälja ja waata mis meil toas on."

Kusti tõuseb istukile ja õõrub kahe rusikaga und maha. Silma ees awaneb peaaegu samasugune pilt, kui une ajal: suur kuusk keset tuba, palju küünlaid, ponkse ja kooke, põrandal tore täkk walmis kirikusse minemas.

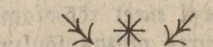
„Waata, uued pükſid saad! Need on Jänese juurest ostetud riidest. Pane aga jalga!

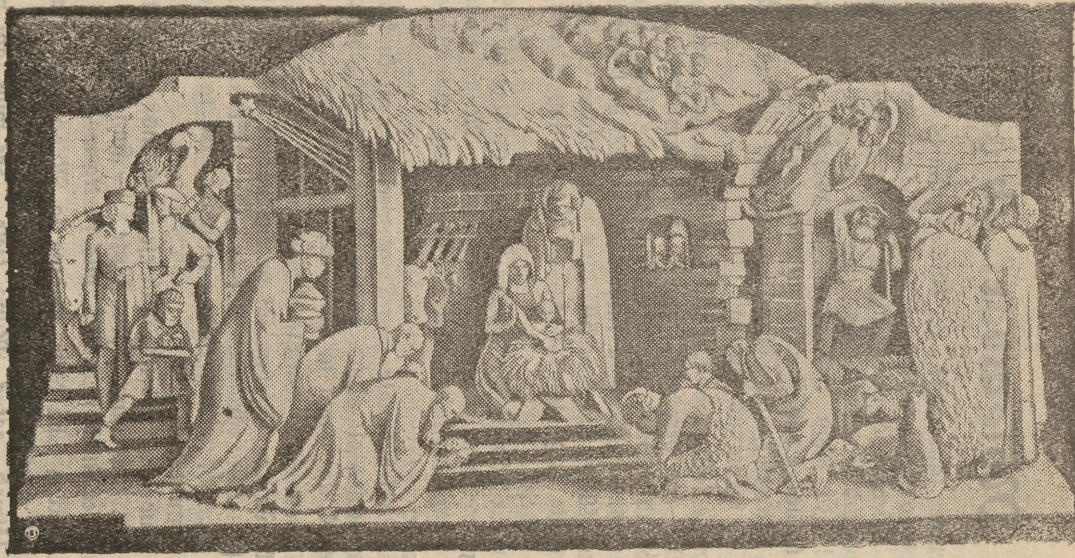
Kusti rõõmul ei ole enam otsa ega hakatust. Ja nüüd andis ta ka oma uneaost teistele aru. Ka saunalapsed, kes jõulupuule olid kutsutud, kuulasid suure õhinaga seda juttu. Ja lõpuks louldi ühendatud jõul — — =

Püha öö,
Õnnistud öö!

Laulu ajal waatas Kusti uuriwalt oma uusi pükſa, katsub kas taskud sügawad jne. Siis kerkiwad Kusti waimus saiapätsid üiesse, mis ahju kaduſid. Teised lõpetasid laulu. Ja korraga kostab selle waikuse seltsa:

„Ema, josina saia kah!" **Sõber.**

Püha jõuluöö.

Nõiamoori abiga.

Kõrgemäe talu seisis L. külа wiimaseš otsas. Ta oli kaunis hääs korras. Wõlad olidwad kõik tasa maksetud ja ehitused uued. Peremehel oli üksainus tütar — Miina. Jluduse pooleš ei wõinud teda küll kiita, aga kus see suur ja tore Kõrgemäe talu! Ja mõni teadis ka weel rääkida, et wanamehel mitu hääd tuhandet puhaš raha tagawaral olewat. Sellepäraš wiskasiwad mitmedki perepojad oma pilkuši Miina pääle — kuid Miina ei wastanud kellelegi.

Kõrgemäe talu kõrwal, natuke maad hommiku poole, seisis Kangru talu, kus peremees, Peeter, kahtkümmentwiit aastatki wana ei olnud. Selle järele igatses Miina süda. Aga kus poiš — ei wõinud Miinaga lahket sõnagi rääkida! Ühel pühapäewal, kus külas tants lahti oli, pani Miina endale kõige ilusamad riided selga ja mõtles: „Küllap nüüd Peeter mind ikka tähele paneb!"

Aga wõta näpuš! Peeter ikka Peeter: niisama külm Miina wastu nagu ennegi. Koju minnes rääkis Miina iseendaga: „Mis ma waeneke tahan teha?! Peetrit ma ikka wiš endale ei saa!"

Korraga tuleb temale Aru Anni meelde, kes ka kord niisuguseš kimbatuseš oli olnud ja siis ühelt targalt abi saanud. Ta otsustas Arule minna ja Anni käeš nõu küšida.

Teisel hommikul wara pani ta endale pühapäewa riided selga ja läks Arule. Anniga sai ta õue pääl kokku. Ta kutsus Anni teisteš natuke kõrwale, et sala asja rääkida. „Mis ma pean ometi tegema?" küšis Miina wiimaks, kui ta Annile oma loo ära oli jutustanud.

„Ma juhatan sulle ühe inimese, kes sind aidata wõib," ütles Anni: „Mine täna õhtu Tiiule. — sinna on üks nõiamoor tulnud; see ütleb sulle kõik, mis sa tegema pead."

Õhtu hakkas juba kätte jõudma ja Miina walmistas end Tiiule mineku wastu. Kui päikeseš wiimaseš kiired juba metsa taha kinni jäiwad, astus Miina teele. Tee wiis läbi pimeda

metsa, mis küll kuigi suur ei olnud, aga Miinale siiski hirmu pääle ajas. Ta mõtles juba tagasi pöörda ja koju minna, aga armastus Peetri wastu ei lasknud seda mitte sündida. Ta sammus siis kindlasti ja kartmata edasi. Warsti hakkas ka metsa wahelt Tiiu talu korsten paistma. Miina kiirustas käiku ja lühikese aja pärast oli ta kohal. Põksuwa südamega koputas nüüd Miina lagunud katusega saunaurtsiku ukse pihta, mida üks wana naine ka kohe awama tuli.

„Mis sul tarwis on, armas laps?“ küsis wanamoor lahke häälega. Miina astus saunaurtsikusse ja rääkis nõiamoorile kõik oma loo põhjani ja ilma kartmata ära. Wanaeit seisis tükk aega waguri ja ütles siis kawalasti: „Seda wiga on kerge ära awitada! Sa pead aga mõne Peetri asja siia tooma.“ Seda kuuldes lippas Miina nagu noor hirw 'odu poole. Kui ta koju jõudis, olitwad kõik teised juba magama heitnud.

Nädal läks mööda ja uus pühapäew jõudis kätte. Sel päewal otsustas Miina Kangrule minna, et siis säält mõnda Peetri asja ära tuua. Ta pani endale puhtad hilbud ümber ja läks. Natukese aja pärast kuuldi Kangru koeri haukuma ja Miina oligi jääl. „Tere hommikut!“ ütles ta ukselt sisse askudes. „Tere-tere!“ wastasiwad Kangru tüdrukud nagu ühest suust. „Noh, kuidas käst käib?“ küsis Miina jutulõnga otsides. „Wana wiisi ikka!“ oli ära kulunud wastus Nad rääkisiwad weel ühest ja teisest. Siis tõusis Miina üles ja läks akna juurde, tehes, nagu tahaks ta aknast wälja waadata. Aknalaua pääl silmas ta Peetri uuri. Selle laskis ta salamahti taskusse libiseda ja tegi siis kohe minekut.

Peeter pikutas kõik selle aja kapi taga sängis ja pani Miinat hoolega tähele, kui see akna juurde läks. Tema silmade eest ei läinud ka uuri wõtmine mööda — Kui Miina oli waewalt tänawasse saanud, kui Peeter tal juba kannul oli. Ta astus Miinale risti tee pääle ette ja käratas kurjasti: „Kas annad uuri kätte wõi ei?!“ Miina, kes ennast õigeks tahtis teha, wastas moonutatud imestusega: „Kunas sa oma uuri minu kätte andsid?“ Nüüd läks Peetril hing täis ja ta ähwardas: „Hää küll — kui sa hääga ei anna, siis katsume teisel teel!“—

Kui nüüd Miina nägi, et asi halwasti minna wõib, siis hakkas ta Peetrit paluma: Armas Peeter! Säh, siin on sinu uur! Aga ära sa seda kellelegi räägi, muidu ei julge ma enam oma jalgagi kodust wälja wiia!"

Peeter, kelle südames äike juba mõõda oli läinud, wastas siis: „Hää küll, ma jätan selle asja ainult enese teada, — kui sa aga mind oma tempudega edaspidi rahule jätad."

Ehk see Miinale küll raske oli, siiski tõotas ta seda ja nad jätsiwad üksteise rahulikult jumalaga.

Nõnda sai Miina nõiamoori abiga nii kaugele, et ta Peetrit talgi enam tülitada ei julgenud.

Luuroos.

Tõestisündinud lugu Tarwastust.

„Ei aita midagi, peab ikka küll Stroom-Jürilt abi otsima! minema! Räägitakse, et ta wäga osaw olewat kõiksuguseid haigusi arstima ja nõiduma. Ja sul on muidugi roos: egas ta muidu nõnda ei walutaks! Linna ei või roosiga minna: sääl topiwad tohtrid talle kohe midagi märga pääle ja siis on asi hull — roos kardab kõige enam märga!"

Nõnda rääkrs Anu, rikka talu perenaine, oma mehe Kustaga. Kustal oli lõualuu ühe purihamba kohalt wäga walutama hakkanud ja kõik pale üles paistetanud. Kohe lasti hobune wankri ette rakendada ja Kusta ühes Anuga sõitsiwad Stroom-Jüri poole.

Sel kuulsal arstil ja nõial oli pahem käsi halwatud. Kui Jüri Kusta häda kuulnud ja järele waatanud oli, ütles ta, paljutdaewat nägu tehes: Jah, Kusta, sinuga on asi halb: sul on luuroos!"

„Luuroos!" ehmatas Anu.

„Aga mina leen sind terweks", rääkis Jüri Kedasi, „kui sa aga mulle 30 krooni maksad".

„Kolmkü mend krooni!" hüüdis Anu käsa kokku lüües: „Ega sa hull ei olel Ühest kroonist saab küllalt!"

Selle pääle tegi nõid õige salaliku näo ja ütles sosinal, nagu kardaks ta mida i: „Siin on mul Moosese seitsmenda raamatuga ja elawa ussiga tegemist, ja neid ma odawama maksu eest tarwitada ei wõi!"

Elawa ussiga!" hüüdis Anu hirmuga.

„See on jah ikke päris elaw uss! Waata, sellepärast mul pahem käsi ei liigugi: tema sees on elaw uss!"

„Küll on hirmus!" hüüdis Anu ja taganes kartlikult ukse poole.

„Egas ma siis muidu nõnda osaw arst ei oleks!" ütles Jüri, oma wanadusest küürdunud selga uhkesti sirgu ajades.

„Oeh — oeh! Küll walutab!" hoigas Kusta, kes seniajani waikinud oli.

„No hakkame siis pääle, kui 30 krooni lubad? See ei ole sugugi palju!" sundis nõid.

„Olgu pääle!" wastas Kusta, nähes, et Anu weel tingima hakata ja sellega tema walvaega pikendada tahtis.

Jüri saatis nüüd Anu toast wälja ja sidus Kustal silmad rätiga kinni, ütledes: „Elawat ussi ei tohi keegi pääle minu näha, muidu sureb ta kohe ära!" Siis wõttis ta kapist wana lauluraamatu ja neli suurt kotinõela wälja. Raamatu tegi ta lahti ja andis Kusta kätte, ise aga hakkas nõeltega mitmesuguseid tempe tegema. Kui nõelatembud otsa saiwad, siis täskis nõid „Issameiet" lugeda ja hakkas ise suuga ussi susinat tegema. Kui need tembutused kõik tehtud, siis pani nõid raamatu kappi, päästis Kustal silmad lahti ja kuulutas temale rutulist terweks saamist: seda olewat elaw uss ütelnud ja ka Moosese raamatus olewat nõnda kirjutatud. Kusta maksis nüüd nõiale nõutud 30 krooni wälja ja sõitis Anuga koju, kindlasti lootes, et ta nüüd terweks saab.

Aga ehk küll Kusta lootis ja uskus, ei tulnud terwis ega tulnud, waid walu suurenes iga päewaga. Ei aitanud midagi:

mindi linna tohtri juurde. Kustal oli himu kliinikusse minna, aga Anu ei lasknud, üteldes: „Kliinikusse ei tohi sa minna! Sääl need tohtrid muud ei mõistagi, kui inimesi lõikuda. Lõiguwad kas wõi tü kideks! — Kui nad ka midagi rohtu annaksiwad! Kõik, mis annawad on nagu wesi. Mis niisugune solge ka aitab!? Rohi peab bästi mõru ja kange olema, nõnda et körwetab kohe! Waat siis toob ta kasu! Läheme parem mõne kodutohtri juurde!"

Nõnda siis mindi ühe körwatohtri poole, aga see saatis nad hambaarsti juurde. Tohter waatas walutawa koba läbi ja ütles: „Seda walu teeb üks hammas, aga mitte roos, nagu teie kardate. Tarwis ta wälja tõmmata."

„Issand Jumal! Egas te muud ei mõistagi, kui inimesi lõhkuda!" hüüdis Anu hirmuga ja hakkas Kustat kuue käisipidi ukse poole wedama.

Wiimaks oneti läks tohtril kordal Anut nii kaugele saada, et ta luba andis hammast wälja tõmmata.

Pärast hamba wälja tõmbamist oli Kustal kõik walu nagu käega pühitud. Ja kõige selle suure hääteo eest ei wõtnud tohter Kustalt rohkem kui ainult 2 krooni!

„Oh sa põrguline Jüri!" kirus Kusta kodu poole sõites: „Ülleb enese suure arsti ja nõia olewat ja ei tunne sedagi ära, mis roos ja mis hambawalu on!"

„Ja meie 30 krooni pettis ta oma Moosese raamatu ja elawa ussiga wälja!" siunas Anu.

„Ei mina enam temalt, kelmilt abi otsima lähe — olgu wõi surm suu ääres!" tõotas Kusta ja anbis hobusele piitsa.

Kerjuse tütar.

Ühes wiletsas saunaurtsikus elas linna lähedal waene ja wigane naisteraswas, kes ennast teiste inimeste armust elatas. Temal oli aga siiski midagi millepärast ka mõned rikkadki tema üle kadedust tundsiwad: see oli tema ilus tütar, Hilda. Hilda isa oli juba siis ära surnud, kui laps alles kaheaastane oli. Mitmedki tahtsiwad ilusat Hildat omale kasutütreks saada, aga ema sõda ei raatsinud oma ainust warandust teiste hoolde usaldada ja ka Hilda ei näitanud wähematki soowi oma waeset aga armsast emast lahkuda. Nõnda elasiwad nad päewast päewa ja aastast aastasse. Hilda ema tegi küla naistele mõnda näputööd ja käis wahete-wahel kerjamas ning wõttis mõnikord ka Hilda ühes.

Üks kord jäi ta just jõulueel raskesti haigeks. Toiduwara hakkas kodus juba otsa lõppema, aga kerjama ei wõinud ta weel minna. Ta õpetas siis Hildale ühe laulusalmikese selgeks ja saatis ta raske südamega üksi hääde inimeste käest jõulu andisid korjama. Hilda läks talust talusse ja juhtus wiimaks ühte mõisasse, mis tema kodust kaunis kaugel seisis. Selles mõisas elas leski proua, kellel ühtegi last ei olnud. Kui nüüd proua ilusat tütarlast nägi, siis ei raatsinud ta teda enam ära lasta ja jättis ta mõisasse, ehk küll Hilda tõendas, et teda kodus haige ema ootwat. Hilda oli siis alles kaheksa-aastane. Ta arwas, et teda homme jälle ära minna lastaks ja ei hakanud sellepärast mõisaprouale palju wastu tõrkuma. Päälegi anti temale mõisas niisuguseid maiuse asju, mida ta weel tialgi saanud ei olnud. Õnnetundmusega heitis ta õhtul pehmesse woodisse ja mõtles ainult selle pääle, kuidas ta jälle oma ema juurde läheb ja teda oma kingitustega rõõmustab. Hommikul tõusis Hilda wara üles, pani riided selga ja tahtis ära minema hakata. Aga oh seda rõõmu: proua tõi uued ja ilusad riided ja käskis Hildat wanad seljast ära wõtta ja need selga panna. Hilda tegi seda kõik ütlemata häämeelega.

Aga kui ta kuulis, et teda enam sugugi ära minna ei

lasta, siis hakkas ta kibebasti nutma ja paluma. See kõik oli aga asjata: ta pidi mõisasse jääma.

Kõige selle öö ja järgmise päewa ootas haige ema oma tütart koju. Aga tütar ei tulnud. Järgmisel päewal (see oli jõulu lauapäew) sai ta sedawõrd paremaks, et ta juba käima wõis hakata. Ta arwas kõige päält, et Hilda ehk linna läinud ja sääl ära ekstinud on. Ta pani endale paremad hilbud ümber ja läks linna tütart otsima. Ilm oli juba kaunis pimedaks läinud, kui waene naine linna jõudis. Kõigis akentes säraswad jõulutuled. Pisarsilmil tuletas ta meelde, kuidas ka neil sel õhtul soojas toas jõulupuu säras, kui tema mees alles elas, ja kuidas siis Hilda rõõmu tundis... Ta käis mitu maja läbi, kus ta Hildat arwas leidwat, aga ikka sai ta oma lootustes petta. Wiimaks, kui ta oma tütart kusiki ei leidnud, hakkas ta arwama, et eh mõni hää inimene waeselapse pühade ajaks oma juurde wõtnud ja et ta ehk pärast püha koju tuleb. Ema ootis ja lootis, kuid pühad läkstwad mööda ja Hilda jäi kadunuks. Küll nuttis ja leinas nüüd waene ema! Aga pikkamisi harjus ta selle mõttega ära, et ta oma Hildat enam tialgi näha ei saa ja jäi rahule.

Hilda oli juba hulga aega mõisas elanud. Aga kõigi hellitamiste ja hoidmiste pääle waatamata ei saanud ta rõõmus olla, waid tuletas igapäkw oma ema igatsusega meelde. Proual oli hing täis, et Hilda teda emaks nimetama ei hakkanud, waid ikka ainult oma päris emast rääkis. Ühel pühapäewal kirjutas proua ise salaja ühe kirja ja andis Hilda kätte, üteldes: „See kiri on säält saadetud, kus su ema elas, ja selles kirjutatakse, et Su ema juba ära surnud on.“ Mitu päewa nuttis ja leinas nüüd waenelaps oma ema, keda ta sügawasti armastas. Wiimaks jäi ka Hilda oma saatusega rahule ja mõisaproua rõõmustas, kui ta nägi, et ilus waenelaps teda ikka enam ja enam oma ema asemel armastama hakkas.

* * *

Selleşt oli juba kümme aastat mööda läinud, kui Hilda oma ema juureşt lahkus. Ta oli juba pikaks ja näguşaks neiuks

sirgunud. Teised nimetasid teda mõisapreiliks. Aga leski proua kartis ikka, et ta ema mitte surnud ei ole, ja ei lasknud teda sellepärast iialgi üksi kodust välja minna. Ühel suvisel pühal andis proua siiski järele ja lubas Hildat üksi kirikusse minna. Kiriku trepi ees nägi ta mitu kerjajat. Tal tuli nüüd elavalt meelde, et ka tema ema vaene kerjaja oli. . . tuli meelde, kuidas ta ükskord üksi kerjama pidi minema ja kuidas ta siis mõisasse sattus. . . Hildal hakkas waestest hale meel ja ta kahetses väga, et tal seekord raha kaasas ei olnud. Niisuguse mõtetega jäi ta kiriku ette vähe seisatama ja kuulis imestusega, et üks kerjaja sedasama salmikest luges, mis tema kadunud ema talle ükskord õpetas. Ta tundis, et see kerjaja talle armas oli ja hakkas temaga rääkima. Waene naisterahvas seletas nüüd Hildale kõik oma loo ära. Ta jutustas, et ka temal üks tütar, Hilda, olnud, keda ta ükskord oma haigusse puhul kerjama saatnud ja kes siis jäljeta kadunud. . . Hilda ei lasknud teda enam edasi rääkida, waid langes talle kaela ja hüüdis: „Ema, armas ema.“ Siis wõttis ta oma ema käe kõrwale, wiis ta mõisasse ja ütles prouale: „Sina oled mulle waletanud, et mu ema surnud on! Ma ei või enam siia jääda, waid lähen jälle oma armast ema toitma!“ — Nüüd alles sai proua aru, et ka Hilda waese ema pääle oleks mõtlema pidanud. Ta ei tahtnud oma kasutütart mitte ära minna lasta ja wõttis nüüd ka tema waese ema mõisasse. Kuid seda rõõmu sai Hildale ainult lühikeseks ajaks: ta elatanud ema ei suutnud seda rõõmu ära kanda, mis ta wanad silmad weel näha saiwad, — ta jäi jälle raskesti haigeks ja pani mõne päewa pärast oma wäsinud silmad jäädawalt kinni.

Hooletus ees — õnnetus taga.

Meie naaber oli hooletu mees. Kui temale midagi ütldi, siis oli ikka tema sõna: „Ah olgu pääle!" Aga kui asi juba halwaks oli läinud, siis ei jõudnud seda kirumist ja wandumist tema suust keegi ära kuulata.

Ükskord ütles talle karjapoiss: „Kuule peremees! Kraawi pääl on trumm*) katki. Tule nüüd ja paranda ära!"

„No mis sul weel tarwis ei ole: täna, pühapäewal, pean mina trummi parandama minema?! — Homme tulen!" wastas peremees ja ei teinud minekuga asjagi. Aga poiss ütles uuesti: „Ma ei wõi ju säält karja enam üle ajada: lehmad wõiwad jääl jalad ära murda!" — „Ah see ei ole minu asi!" wastas peremees: „Anna aga piitsa, küll nad üle lähewad."

Esmaspäew läks mööda; selle järele niisamuti teisipäew ja kolmapäew, aga trumm kraawi pääl oli ikka parandamata. Ja neljapäewal juhtuski, mida karjapoiss kartis: üks lehm sattus jalgapidi palkide wahele ja murdis jala. Karjapoiss jooksis ruttu koju ja hüüdis peremehele: „Kuule, Kirjak murdis jala ära ja lesib trummi pääl. Mina ei saa teda maast ülesse!" Peremees arwas, et karjapoiss teda niiwisi petmisega trummi parandama kutsuda tahab, aga pani siiski kuue selga ja läks waatama. Kui ta nüüd nägi, et Kirjak tõesti trummi pääl lamas, siis hakkas ta koledasti wanduma ja kihutas karjapoisi jalamaid enese juurest minema. Karjapoiss läks oma wanemate juurde ja rääkis neile kõik loodusjad ära, nagu nad olid. Nüüd läks karjapoisi isa peremehe käest palka nõudma, kuid palga asemel kihutas ta malgaga wälja. Ei jäänud muud nõu kui asja kohtusse anda — ja kohtus mõisteti peremehelt terwe aasta palk karjapoisile wälja maksta.

Nii tabasid siis peremeest mitu õnnetust: 1) lehm murdis jala ära, 2) ta pidi karjapoisile poole suwe teenistuse eest terwe aasta palga wälja maksma ja 3) teiseks pooleks suweks ei saanud ta enam karjast. — Seda kõik tegi peremehe hooletus. Oleks ta trummi õigel ajal ära parandanud, siis oleks ka kõik need õnnetused tulemata jäänud.

*) sild, trump.

Lõpuks mõni sõna.

Ka kadakast saab riistapuud. — Ka mina olen kehwast mõisatöölise wõsust arenenud iseseiswaks inimeseks. Wanemaid, neid oma lapse toetajaid ja kaswatajaid mäletan waid läbi udu. Olin wist üksteistkümmend aastat wana, kui kadus minu wiimane tugi — isa sugulase . . . Siis wiidi mind Tartu, lähedase suurkaupmehe M. Jänese juurde. Kui isa weel elas, juba tema tõotas mind Tartu wiia . . . Nii läks tema soow pärast ta enese surma täide . . . Sellest on nüüd ligemale weerandsada aastat täis, kui mind onu ja tädi algatusel ja ettewõttel Tartu wiidi.

Oli üks weebruarikuu päew, õigem öö, kui onuga teekonda algasime üle järwe. Hommikuks jõudsime Randu ja keskpäewaks jõudsime Tartu, kus üles otsisime kaupmees Jänese. Tema oli nii lahke ja hää, ning wõttis mind waestlast oma hoolde Tema teenistuses olin ühtesoodu 9 aastat. Lahkusin säält 1913 aastal ja asusin Soome. Säält sirdusin Haapsalusse, kus teenistusse astusin kaupmees M. Makarowi juurde.

Siis tuli ilmasõda ja mina — astusin wabatahtlikuna sõjawäeteenistusse. Sõjas olin 4 aastat ja wõtsin paljudest lahingutest osa. Ülidse olin esimesel tulelinnil 28 kuud . . . Rewolutsioonipäewil läksin üle Wiljandis asuwasse Eesti polku. Siis tulid sakslased ja mina asusin Tarwastu Wäluste Tuulikule, kus kaupluse ruumid rentisin ja kaupluse asutasin. Sain 8 kuud tegutseda, kui wabadussõda algas. Tuli selleski osa wõtta ning kauplus saatuse hooleks jätta. Eesti sõjawäes teenisin üle kaheaasta. Kui 1920 aastal sõjawäest wabanesin, jatkasin äritegewust, kuid siis tuli õnnetus . . . 1921 aastal weebruarikuus, kui Walgas olin käimas, häwitas tuli mu kogu waranduse— kaupluse . . . Koju tulles leidsin ainult tuhaaseme eest.

Siis rentisin end. Tarwastu mõisa kiwiõõwi, kuhu palju raha sisse matsin, sest ettewõte oli lagunenud ja laokile jäetud. Suure päädmisega wiisin sellegi hääle järjele. Kuid säda ei

püsinud rahul ... Midagi nagu puudus ... Ja lõpuks, — 1926 aasta 1. jaan. otsustasin oma kaubluši awada, mille ka teostasin. See on mu praegune kauplus Tartwastu Mustikal, mille awasin H. Parsu majas, kuši ta hiljem praegusele kohale üle tõin. Kaupluse tutwustamiseks pole mul tarwis sõnu kulutada. Seda on wõimalik igal ise tundma õppida. Pean ainult suurimat tänu awaldama lugupeetud ostjaskonnale ja kõigile äripõpradele. Kogu Tartwastu ja ümbruskonna rahwas on algusest päale minu ettewõtet käige häätahtlikumalt toetanud ja ma loodan, et see ka käesolewal juubeliaastal weelgi kõweneb. Ostjaskond ja teda teenija ärimees, need peawad wastamisi üksteist mõistma, siis saawad nad ka rahul olla. Weel kord — minu suurim tänu!

Ei wõi ma siin unustada ka lähedast sugulast ja häätegijat Tartu suurkaupmeest M. Jänest — onu, nagu teda wanasti nimetasime — kelle toetusele palju tänu wõlgnen, sest tema toetus on suureks abiks olnud minu äri edenemisel ja kaswamisel.

Soowin hääd ja ilusat käekäiku kõigile!

Jaan Jänes.

Lillimäe kauplus

Tarwastu Mustlal,

postkontoriga ühes majas.

On parim ostukoht riide-, pudu- ja koloniaalkauba-alal.

Iseäranis soovitatavad on naeste kampsunid, kleidid, põlled, va- — teeritud tekid jne. jne. jne. —

Võetakse vastu ka tellimisi nimetatud asjade pääle.

Töö kiire ja korralik.

HINNAD ODAVAD!

Suur ja väga mitmekesine valik

metall-

hauapärgi

l. metallpärgade vabrikust.

Tulge ja vaadage — ostmine pole kohustav.

Hinnad odavad!